

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ
ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Ενημερωτικό Δελτίο
για τις

ΕΥΡΩΠΑΪΚΕΣ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ

Κωδικός: 6029

Τεύχος 73, Ιούλιος - Αύγουστος 2011

Πάνος Καζάκος, «Αλληλεγγύη και οικονομική πειθαρχία στην Ευρωζώνη»	1
Επισκόπηση	2
Φάκελος: Η Ελλάδα και οι αποφάσεις Ε.Ε. Ιούλιος-Αύγουστος 2011	7
Τύπος	20
- Ελληνικός	
- Ξένος	
Τεκμηρίωση	22
Εκδηλώσεις	30

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ
ΕΥΡΩΠΑΙΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ

Ξενοφώντος 4, 10557, Αθήνα
Τηλ:
Fax
email:
URL: www.ekem.gr
ISBN 960-7849-01-9

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ
ΕΝΟΠΟΙΗΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ

Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα
Τηλ:
Fax:
e-mail
<http://eeep.pspa.uoa.gr/>

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗΣ ΕΝΟΠΙΩΣΗΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ (ΕΕΕΠ)
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα

Το Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής (ΕΕΕΠ) ιδρύθηκε το Νοέμβριο του 2002 βάσει του Προεδρικού Διατάγματος 278/2002 στο Τμήμα Πολιτικής Επιστήμης και Δημόσιας Διοίκησης της Σχολής Νομικών, Οικονομικών και Πολιτικών Επιστημών του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών. Πρόκειται για έναν ανεξάρτητο, μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα ερευνητικό και εκπαιδευτικό φορέα που λειτουργεί εντός Πανεπιστημίου διατηρώντας ωστόσο ευρεία διοικητική και οικονομική αυτονομία.

Το Εργαστήριο στοχεύει τόσο στην εξειδικευμένη μελέτη και διακλαδική προσέγγιση του φαινομένου της Ευρωπαϊκής Ενοποίησης όσο και στην προώθηση του διαλόγου σε επιστημονική βάση. Έχει ως αποστολή τη συστηματική παρακολούθηση, ανάλυση, ερμηνεία και αξιολόγηση των εξελίξεων στον Ευρωπαϊκό χώρο, τη συνεργασία και ανταλλαγή επιστημονικών γνώσεων με άλλα ακαδημαϊκά ή ερευνητικά ιδρύματα στην Ελλάδα και το εξωτερικό, τη συμμετοχή σε εθνικά, κοινοτικά ή διεθνή προγράμματα εκπαίδευσης, κατάρτισης και επιμόρφωσης προσωπικού, την ανάπτυξη προγραμμάτων διδασκαλίας και τη διεξαγωγή βασικής και εφαρμοσμένης έρευνας, την οργάνωση σεμιναρίων, συμποσίων, συνεδρίων, διαλέξεων, καθώς και την πραγματοποίηση δημοσιεύσεων και εκδόσεων.

Διευθυντής Εργαστηρίου: Καθηγητής Π.Κ. Ιωακειμίδης

Υπεύθυνη Ερευνητικής και Διαχειριστικής Στήριξης Εργαστηρίου: Κλεοπάτρα Ματσουκά
Επιστημονικό Συμβούλιο: Π. Κ. Ιωακειμίδης, Π. Καζάκος, Ν. Μαραβέγιας, Μ. Τσινισιζέλης, Κ. Υφαντής, Ι. Υφαντόπουλος, Π. Βαρβαρούσης, Σ. Βέρνυ, Ε. Δούση, Ν. Κουτσιαράς.
Με το Εργαστήριο συνεργάζονται επίσης μέλη ΔΕΠ άλλων Πανεπιστημίων

ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΜΕΛΕΤΩΝ (ΕΚΕΜ)
Ξενοφώντος 4, 105 57 Αθήνα

Το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ) ιδρύθηκε το 1988. Είναι Κρατικό Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου και εποπτεύεται από το Υπουργείο Εξωτερικών.

Κύρια αποστολή του ΕΚΕΜ είναι η προαγωγή της μελέτης των ευρωπαϊκών θεμάτων. Το Κέντρο αποτελεί συμβουλευτικό βραχίονα του Υπουργείου Εξωτερικών καθώς και φορέα παραγωγής καινοτόμων ιδεών και ρεαλιστικών προτάσεων στην προσπάθεια διαμόρφωσης και εφαρμογής μιας ολοκληρωμένης και συνεκτικής ευρωπαϊκής πολιτικής στη χώρα μας.

Το ΕΚΕΜ είναι, επίσης, επιφορτισμένο με την ενημέρωση των Ελλήνων πολιτών σχετικά με τη λειτουργία και τις δράσεις της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ταυτόχρονα, αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη του ανθρώπινου κεφαλαίου, αναλαμβάνοντας σειρά πρωτοβουλιών μετεκπαίδευσης και δια βίου μάθησης, πάντοτε σε ζητήματα ευρωπαϊκών πρακτικών και διακυβέρνησης.

Το Κέντρο διοικείται από επταμελές Διοικητικό Συμβούλιο και το ερευνητικό έργο του εποπτεύεται από δεκαμελές Επιστημονικό Συμβούλιο.

Μηνιαία Έκδοση

Ιδιοκτήτης : Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα
Εκδότης (& Επιστημονικός Υπεύθυνος Δελτίου) : Π. Κ. Ιωακειμίδης, Διευθυντής Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Αιόλου 42-44, 105 60 Αθήνα.

Η έκδοση γίνεται σε συνεργασία με το Ελληνικό Κέντρο Ευρωπαϊκών Μελετών (ΕΚΕΜ) και με τη στήριξη της Αντιπροσωπείας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα στο πλαίσιο υλοποίησης του Προγράμματος European Management Partnership.

Συντακτική ομάδα: Δρ. Άννα Βαλλιανάτου (& υπεύθυνη σύνταξης), Κλεοπάτρα Ματσουκά, Δρ. Μαρίνα Πετρέλλη.

Για τυχόν παρατηρήσεις και σχόλια:

Πάνος Καζάκος, Ομότιμος καθηγητής του Πανεπιστημίου Αθηνών

«Αλληλεγγύη και οικονομική πειθαρχία στην Ευρωζώνη»

Οι αποφάσεις του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου της 21-22 Ιουλίου 2011 για ν' αποφευχθεί μια άτακτη πτώχευση της χώρας (δεύτερο πακέτο στήριξης προς την Ελλάδα) και για τροποποιήσεις των κανόνων λειτουργίας του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) είναι σημαντικές τόσο για την ίδια την ΕΕ όσο και για την Ελλάδα. Το μέγεθος της στήριξης (110 δις. ευρώ στο πρώτο, άλλα 109 δις ευρώ στο δεύτερο πακέτο στήριξης υπό μορφή δανείων) ήταν χωρίς προηγούμενο. Ταυτόχρονα επιβεβαιώθηκε εκ νέου ότι η Ευρωζώνη ακολουθεί τον δρόμο της ολοένα στενότερης συντονισμού και της συνεργασίας στις εθνικές δημοσιονομικές πολιτικές, ώστε όπως το έθεσαν οι Francois Batoin and Wolfgang Schaeuble «τα μέλη της ευρωζώνης να υποχρεούνται να εφαρμόσουν δημοσιονομικές και οικονομικές πολιτικές που αντανακλούν την κοινή τους ευθύνη για το κοινό νόμισμα» (28.7.2011).

Αναδρομικά εξετάζοντας τα πράγματα διαπιστώνουμε ότι οι διαδοχικές κρίσεις χρέους στην ευρωπαϊκή περιφέρεια οδήγησαν σε σημαντικές νέες αλλαγές σε ευρωπαϊκούς θεσμούς και πολιτικές. Συναφώς, αμφισβητήθηκαν μερικές οικονομικές ιδέες (π.χ. για τις επιπτώσεις μη ρυθμιζόμενων αγορών παραγωγών) και μαζί τους το μοντέλο μιας συγκεντρωτικής νομισματικής ένωσης με αυτόνομες εθνικές δημοσιονομικές πολιτικές. Η ευρωπαϊκή πολιτική αντιδρά στις τρέχουσες προκλήσεις παρά τις δυσκολίες του ευρωπαϊκού συστήματος λήψης αποφάσεων, αλλάζοντας εν μέρει το μίγμα στόχων της πολιτικής, προσθέτοντας νέους μόνιμους θεσμούς (ΕΣΜ) επανακαθορίζοντας τον ρόλο υπαρχόντων (EFSM), αναθεωρούν το περιβόητο Σύμφωνο Σταθερότητας και Ανάπτυξης, και εξετάζουν νέα εργαλεία (φόρος χρηματοπιστωτικών συναλλαγών κ.α). Συνολικά, **στο νέο πλαίσιο ενισχύεται ο ρόλος της πολιτικής έναντι των αγορών και των κεντρικών ευρωπαϊκών θεσμών έναντι των εθνικών αρχών!**

Στη γαλλο-γερμανική συνάντηση κορυφής του Αυγούστου δρομολογήθηκαν νέες εξελίξεις. Με επιστολή των Merkel και Sarkozy μετά τη συνάντησή τους προς τον πρόεδρο του ΕΣ van Rompuy ζήτησαν επί πλέον να διακόπτονται οι χρηματοδοτήσεις από τα διαρθρωτικά ταμεία σε χώρες που δεν συμμορφώνονται με τους στόχους που τίθενται για αυτές μέσω της διαδικασίας «υπερβολικού ελλείμματος» και να εποπτεύεται καλύτερα ο τρόπος με τον οποίο χρησιμοποιούνται οι πόροι τους. Με την πρόταση αυτή **οι μηχανισμοί πειθάρχησης των εθνικών πολιτικών ιδίως σε ασθενέστερες χώρες όπως η Ελλάδα και η Πορτογαλία γίνονται αυστηρότεροι.** Η Γαλλογερμανική συμφωνία προσθέτει μια ακόμα πιθανή κύρωση για την περίπτωση που δεν καταφέρουν να συμμαζέψουν τη δημόσια οικονομία τους. Οι προτεινόμενοι κανόνες, αν συμφωνηθούν τελικά και αν εφαρμοσθούν, θα αποτελούσαν μια ισχυρή «σύσταση» για την έξοδο τους από την Ευρωζώνη.

Στο μέλλον θα πρέπει βέβαια να απαντηθούν και άλλα κρίσιμα ερωτήματα: Πόση δημοσιονομική και εν τέλει πολιτική ενοποίηση χρειάζεται πραγματικά ή είναι δυνατή στην Ευρώπη; Ήλθε η ώρα να ξανασυζητηθούν ανοιχτά ομοσπονδιακά σχέδια για να ξεκαθαρίσει το τοπίο; Τι συνεπάγεται μια τέτοια εξέλιξη για τις εθνικές εξουσίες σε θέματα προϋπολογισμού αφού θα συνδέεται εκ των πραγμάτων με νέες μορφές αλληλεγγύης και αυστηρότερους περιορισμούς;

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Εαρινό Ευρωβαρόμετρο: οι Ευρωπαίοι αρχίζουν και πάλι να αισιοδοξούν.¹

Σύμφωνα με το εαρινό Ευρωβαρόμετρο του 2011, την εξαμηνιαία δημοσκόπηση που διοργανώνει η Ευρωπαϊκή Ένωση, οι Ευρωπαίοι αρχίζουν και πάλι να είναι περισσότερο αισιόδοξοι για τις οικονομικές προοπτικές, και συνεχώς περισσότερα άτομα υποστηρίζουν ότι η χειρότερη φάση της κρίσης έχει πλέον παρέλθει. Το 43% των Ευρωπαίων πιστεύει ότι οι επιπτώσεις της κρίσης στην αγορά εργασίας έχουν ήδη φθάσει στο σημείο κορύφωσής τους (βλ. παράρτημα). Το ποσοστό αυτό αντιπροσωπεύει μία επιπλέον ποσοστιαία μονάδα σε σχέση με την προηγούμενη έρευνα που πραγματοποιήθηκε το φθινόπωρο του 2010 (MEMO/11/16) και 15 επιπλέον ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με την άνοιξη του 2009. Επιπλέον, οι Ευρωπαίοι ζητούν σε συνεχώς αυξανόμενο βαθμό να αναληφθεί δράση σε επίπεδο ΕΕ και να ενισχυθεί η ευρωπαϊκή συνεργασία για την αντιμετώπιση της κρίσης και την αποφυγή μελλοντικών προβλημάτων. Οι 8 περίπου στους 10 Ευρωπαίους είναι της γνώμης ότι ο στενότερος συντονισμός των οικονομικών πολιτικών των κρατών μελών της ΕΕ θα συμβάλει στην αποτελεσματική αντιμετώπιση της οικονομικής κατάστασης.

«Η τελευταία έρευνα του Ευρωβαρομέτρου επιβεβαιώνει ότι η Ευρωπαϊκή Ένωση εξέρχεται σταδιακά από την κρίση. Ο κόσμος πιστεύει ότι η

ΕΕ λαμβάνει αποτελεσματικά μέτρα κατά της κρίσης, και ότι η οικονομία της έχει επανέλθει στο δρόμο της ανάκαμψης» δήλωσε η Viviane Reding, Αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. «Όπως γίνεται επίσης φανερό από την έρευνα, τα περισσότερα άτομα πιστεύουν ότι η ΕΕ οδεύει τώρα προς τη σωστή κατεύθυνση. Αυτό που περιμένουν από τα θεσμικά όργανά της και από τις εθνικές κυβερνήσεις είναι να εξακολουθήσουν να αντιμετωπίζουν την κοινή πρόκληση, και συγκεκριμένα τη διατήρηση της ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας. Εάν ενεργήσουμε όλοι με υπευθυνότητα, η Ευρώπη έχει πολλές πιθανότητες να εξέλθει από την κρίση ισχυρότερη από πριν.»

Ενώ η γενική τάση στην Ε.Ε. είναι θετική, υπάρχει ακόμη κάποιος σκεπτικισμός στις χώρες που εξακολουθούν να βρίσκονται αντιμέτωπες με την ύφεση και την αυξανόμενη ανεργία. Υπάρχουν διαφορές ανάλογα με το αν οι χώρες είναι περισσότερο «αισιόδοξες» ή περισσότερο «απαισιόδοξες». Τα περισσότερα κράτη μέλη, ιδίως η Δανία (68%), η Εσθονία (64%) και η Αυστρία (62%), πιστεύουν ότι οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην αγορά εργασίας έχουν ήδη φθάσει στο σημείο κορύφωσης. Αντίθετη είναι η άποψη που επισημαίνεται στις χώρες που αγωνίζονται για να βγουν από την κρίση, όπως στην Πορτογαλία (80%) και την Ελλάδα (78%).

Οι Ευρωπαίοι εξακολουθούν να υποστηρίζουν, σε μεγάλη κλίμακα, την ιδέα «η ισχύς εν τη ενώσει» (βλ. παράρτημα): το 79% (δηλ. συν 2

¹ http://ec.europa.eu/ellada/news/news/20110804_eurobarometer_el.htm

ποσοστιαίες μονάδες σε σχέση με το φθινόπωρο του 2010) τάσσεται υπέρ του «στενότερου συντονισμού των οικονομικών πολιτικών μεταξύ όλων των κρατών μελών της ΕΕ», το 78% (συν 3 μονάδες) είναι υπέρ του «αυστηρότερου ελέγχου από την ΕΕ, όταν αφιερώνονται δημόσια κεφάλαια στη διάσωση τραπεζών και χρηματοπιστωτικών οργανισμών», το 78% (συν 3 μονάδες) πιστεύει ότι «ο στενότερος συντονισμός των οικονομικών και χρηματοπιστωτικών πολιτικών μεταξύ των χωρών της ευρωζώνης» θα ήταν χρήσιμος, το 77% (συν 2 μονάδες) υποστηρίζει τον αυστηρότερο έλεγχο των δραστηριοτήτων μεγάλων χρηματοπιστωτικών ομίλων από την ΕΕ και το 73% (συν 2 μονάδες) θεωρεί ότι «η ενίσχυση του ρόλου της ΕΕ ως προς τη ρύθμιση των χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών» θα είχε αποτέλεσμα.

Οι πολίτες εξακολουθούν επίσης να θεωρούν την ΕΕ ως τον πλέον αποτελεσματικό παράγοντα, πολύ περισσότερο από τις εθνικές κυβερνήσεις, για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της οικονομικής κρίσης (βλ. παράρτημα). Η ΕΕ διατηρεί την πρώτη θέση (22%, μείον μία ποσοστιαία μονάδα), αλλά ακολουθούν με μικρή απόσταση οι εθνικές κυβερνήσεις (20%, αμετάβλητο ποσοστό). Η ομάδα G20 (14%, μείον 2 μονάδες) έχασε την τρίτη θέση από το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (15%, αμετάβλητο ποσοστό). Για τρίτη συνεχόμενη φορά από το εαρινό Ευρωβαρόμετρο 2010, οι Ηνωμένες Πολιτείες (7%, συν μία μονάδα) βρίσκονται πίσω από τους διεθνείς οργανισμούς.

Στήριξη της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» από την κοινή γνώμη

Όσον αφορά τη στρατηγική «Ευρώπη 2020», η οποία θεσπίζει σειρά πρωτοβουλιών για την ενίσχυση της

ανάπτυξης και τη δημιουργία θέσεων εργασίας (βλ. IP/10/225), οι Ευρωπαίοι χαρακτήρισαν ως «σημαντικές» και τις επτά πρωτοβουλίες (βλ. παράρτημα). Η κοινή γνώμη υποστήριξε περισσότερο την «παροχή συνδρομής στα φτωχά και κοινωνικά αποκλεισμένα άτομα, έτσι ώστε να μπορούν να διαδραματίζουν ενεργό ρόλο στην κοινωνία» (79%, συν 3 μονάδες), τον «εκσυγχρονισμό των αγορών εργασίας, με σκοπό να αυξηθούν τα επίπεδα της απασχόλησης» (79%, συν 3 μονάδες) και την «υποστήριξη μιας οικονομίας που χρησιμοποιεί λιγότερους φυσικούς πόρους και εκπέμπει λιγότερα αέρια θερμοκηπίου» (76%, συν 3 μονάδες). Οι περισσότεροι Ευρωπαίοι πιστεύουν επίσης ότι οι στόχοι της στρατηγικής «Ευρώπη 2020», όπως η ενθάρρυνση της καινοτομίας και η αύξηση της ανταγωνιστικότητας, είναι ρεαλιστικοί και εφικτοί.

Τέλος, οι περισσότεροι Ευρωπαίοι είναι αισιόδοξοι για το μέλλον, υποστηρίζοντας ότι η στρατηγική «Ευρώπη 2020» θέτει την ΕΕ στη σωστή τροχιά: 46% (αμετάβλητο ποσοστό). Συμφωνούν ότι η «ΕΕ οδεύει προς τη σωστή κατεύθυνση για την έξοδο από την κρίση και την αντιμετώπιση νέων προκλήσεων σε παγκόσμιο επίπεδο», άποψη την οποία συμμερίζονται ξεκάθαρες πλειοψηφίες, 46% ή περισσότερο, σε 21 από τα 27 κράτη μέλη.

Η Ε. Επιτροπή προωθεί τον εξευρωπαϊσμό των συνόρων της Ε.Ε.²

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή προωθεί ένα νομοσχέδιο για τον «εξευρωπαϊσμό» του ελέγχου των συνόρων, σύμφωνα με το οποίο οι εθνικές κυβερνήσεις θα έχουν τη δυνατότητα να ενεργούν ανεξάρτητες μόνο για πέντε ημέρες. Σύμφωνα με

² <http://euobserver.com/22/113626>

δημοσίευμα του EUobserver, το σχέδιο έχει ήδη ενοχλήσει τη Γαλλία, τη Γερμανία και την Ισπανία που αντιτίθενται στην ιδέα να δοθεί στην Ε. Επιτροπή δικαίωμα αρνησικυρίας σε ό,τι μέχρι τώρα ανήκε στην αποκλειστική αρμοδιότητα των εθνικών κυβερνήσεων.

«Δεδομένου ότι η ελεύθερη κυκλοφορία των προσώπων εντός του χώρου Σένγκεν αποτελεί βασικό επίτευγμα της Ένωσης, βασικός κανόνας θα πρέπει να είναι η λήψη αποφάσεων στο επίπεδο της Ένωσης και όχι μονομερώς σε εθνικό επίπεδο», αναφέρεται χαρακτηριστικά από την Ε. Επιτροπή. Η πρόταση έρχεται σε συνέχεια των διευκρινήσεων που ζήτησαν τα κράτη μέλη για το πότε και πώς μπορούν να εισαχθούν εκ νέου συνοριακοί έλεγχοι, μετά από μια γαλλο-ιταλική διαμάχη που ξέσπασε με αφορμή τη διέλευση των κοινών συνόρων τους από Τυνήσιους μετανάστες.

Οι υπουργοί Εσωτερικών της Ε.Ε. δεν κατάφεραν να συμφωνήσουν για το ρόλο των Βρυξελλών στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Κατά την άποψη της Ε. Επιτροπής, «μονομερείς εθνικές πρωτοβουλίες και απομόνωση δεν συνθέτουν μια αποτελεσματική απάντηση στις κοινές προκλήσεις» στην Ε.Ε., όπου πάνω από ένα δισεκατομμύριο άνθρωποι περνούν ελεύθερα από τη μία χώρα στην άλλη ετησίως. Ως εκ τούτου, ο «βασικός κανόνας» αυτής της πρότασης είναι ότι οποιαδήποτε απόφαση για την επαναφορά των ελέγχων στα εσωτερικά σύνορα θα πρέπει να λαμβάνεται από την Ε. Επιτροπή ως εκτελεστική πράξη με την ανάλογη συμμετοχή των κρατών μελών. Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο θα ενημερώνεται για αυτά τα μέτρα, τα οποία θα ισχύουν για ανανεώσιμες περιόδους που δε θα υπερβαίνουν τις 30 ημέρες, με μέγιστη εξάμηνη διάρκεια.

Επιπλέον, η Ε. Επιτροπή και ο Οργανισμός για τον έλεγχο των συνόρων Frontex μπορούν να πραγματοποιήσουν ελέγχους στα 25 μέλη της ζώνης του Σένγκεν για να εκτιμήσουν τον τρόπο που διαχειρίζονται τα σύνορά τους. Εάν εντοπιστούν ελλείψεις, οι κυβερνήσεις καλούνται να τις διορθώσουν. Η μη συμμόρφωση μπορεί να προκαλέσει, «ως έσχατη λύση», την επαναφορά των ελέγχων στα σύνορα με τη συγκεκριμένη χώρα. Δεν υπάρχει προβλεπόμενο χρονικό όριο σε αυτήν την περίπτωση. Επιπλέον, δε γίνεται αναφορά σε συγκεκριμένες χώρες, επισημαίνεται, όμως, ότι η Ελλάδα την προηγούμενη χρονιά είχε απευθύνει έκκληση προς την Ε.Ε. και τους εταίρους της στον χώρο Σένγκεν για βοήθεια στον έλεγχο των συνόρων με την Τουρκία, το κύριο σημείο εισόδου μεταναστών από τη Μέση Ανατολή και τη Βόρεια Αφρική στην Ευρώπη.

Στόχος της ρήτηρας αποχώρησης είναι να καθιστάσει τις χώρες που αντιμετωπίζουν με σκεπτικισμό τη διεύρυνση του χώρου Σένγκεν επισημαίνοντας ότι, μετά την εισδοχή των Βουλγαρία και Ρουμανία, η διαδικασία δε θα είναι μη αναστρέψιμη. Τα κίνητρα για την επαναφορά των συνοριακών ελέγχων μπορεί να ποικίλλουν, από μια τρομοκρατική επίθεση έως τη διοργάνωση ενός πρωταθλήματος ποδοσφαίρου ή υψηλού επιπέδου διασκέψεις κορυφής. Μια «απροσδόκητη εισροή» μεταναστών μπορεί επίσης να οδηγήσει στην επαναφορά των συνοριακών ελέγχων, εφόσον η αξιολόγηση κινδύνου αποδεικνύει ότι υπάρχει ανησυχία για τη δημόσια ασφάλεια. Σε επείγουσες περιπτώσεις, τα κράτη μέλη μπορούν να ορίζουν τους ελέγχους στα σύνορα, αλλά μόνο για πέντε ημέρες, περίοδος μετά την οποία τα κράτη θα πρέπει να

καταλήξουν σε μια λεπτομερή αξιολόγηση της αναγκαιότητας αυτού του μέτρου και να ζητήσουν την άδεια της Ε. Επιτροπής.

Για προβλέψιμα γεγονότα τα οποία απαιτούν ιδιαίτερους συνοριακούς ελέγχους θα πρέπει να στέλνεται ειδοποίηση τουλάχιστον έξι εβδομάδες νωρίτερα με όλες τις σχετικές πληροφορίες που θα τεκμηριώνουν τους λόγους του αιτήματος τους καθώς και τη σχεδιαζόμενη έκταση και τη διάρκειά των ελέγχων». Από το 2006 έχουν πραγματοποιηθεί 26 φορές έλεγχοι στα σύνορα και ποτέ για διάστημα μεγαλύτερο των τριάντα ημερών. Στις περισσότερες περιπτώσεις, αυτοί οι έλεγχοι οφείλονταν σε μεγάλα αθλητικά γεγονότα, σε πολιτικές συγκεντρώσεις ή σε υψηλού επιπέδου διασκέψεις κορυφής. Επισημαίνεται, όμως, ότι οι πληροφορίες που χρειάζεται να κοινοποιήσουν τα κράτη μέλη στους υπόλοιπους εταίρους και την Ε. Επιτροπή συχνά δεν φτάνουν εγκαίρως ή δεν περιέχουν επαρκείς λεπτομέρειες, ώστε να μπορέσει η Ε. Επιτροπή να εκδώσει μια χρήσιμη γνώμη σχετικά.

Η πρώτη συζήτηση του Συμβουλίου σχετικά με το δημοσιονομικό σχεδιασμό της Ε.Ε.³

Κατά το Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων της 12ης Σεπτεμβρίου οι Υπουργοί Ευρωπαϊκών Υποθέσεων διεξήγαγαν μια πρώτη επίσημη ανταλλαγή απόψεων σχετικά με το επόμενο μακροπρόθεσμο δημοσιονομικό πλαίσιο, επικεντρώνοντας τη συζήτηση στη δομή, την ευελιξία και τη διάρκεια που προτείνει η Ε. Επιτροπή.

Αυτό το «πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο» (ΠΔΔ) περιορίζει τις δαπάνες της Ε.Ε. επί ένα προκαθορισμένο χρονικό διάστημα, ορίζοντας ετήσια ανώτατα όρια τόσο στο συνολικό όγκο της δαπάνης όσο και σε κάθε κατηγορία δαπανών. Επιβάλλει έτσι στην Ε.Ε. δημοσιονομική πειθαρχία, εξασφαλίζοντας ότι ο ετήσιος προϋπολογισμός της δεν υπερβαίνει τα προκαθορισμένα ανώτατα όρια. Ταυτόχρονα δε, μεταγράφει σε αριθμούς τις προτεραιότητες πολιτικής της Ένωσης.

Κατά τη σύνοδό τους, οι υπουργοί συζήτησαν τη δομή του δημοσιονομικού πλαισίου που έχει προτείνει η Επιτροπή, το οποίο, σε σύγκριση με το ισχύον πλαίσιο, δίνει περισσότερο βάρος στις προτεραιότητες της στρατηγικής οικονομικής αύξησης της ΕΕ «Ευρώπη 2020».

Όσον αφορά την ευελιξία, η συζήτηση εστιάστηκε στην πρόταση σύστασης και άλλων μέσων εκτός δημοσιονομικού πλαισίου, όπως ενός νέου αποθεματικού για κρίσεις στο γεωργικό τομέα, και εξαίρεσης του διεθνούς πειραματικού θερμοπυρηνικού αντιδραστήρα ITER από το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο. Υπάρχουν ήδη τέσσερα τέτοια μέσα ευελιξίας, τα οποία επιτρέπουν την προσθήκη και άλλων οικονομικών μέσων στον ετήσιο προϋπολογισμό επιπλέον των ανώτατων ορίων που προβλέπει το πολυετές δημοσιονομικό: πρόκειται για το Ταμείο Αλληλεγγύης της ΕΕ, το Αποθεματικό Βοήθειας Έκτακτης Ανάγκης, το Ευρωπαϊκό Ταμείο Προσαρμογής στην Παγκοσμιοποίηση και το Μέσο Ευελιξίας. Οι Υπουργοί εξέτασαν κατά πόσον αυτές οι προτάσεις ανταποκρίνονται δεόντως στην ανάγκη δημοσιονομικής πειθαρχίας αλλά συνάμα παρέχουν επαρκή μέσα για την

³

<http://www.consilium.europa.eu/homepage/s/howfocus.aspx?lang=el&focusID=76508>

αντιμετώπιση τυχόν νέων προκλήσεων και έκτακτων αναγκών.

Σύμφωνα με τη Συνθήκη Ε.Ε., το πολυετές δημοσιονομικό πλαίσιο καθορίζεται για διάστημα τουλάχιστον πέντε ετών. Οι Υπουργοί κατέληξαν σε γενική συναίνεση ως προς τη διάρκεια του επόμενου δημοσιονομικού πλαισίου, το οποίο θα καλύπτει την επταετία 2014 - 2020.

Η πολωνική Προεδρία του Συμβουλίου σκοπεύει να διοργανώσει διαρθρωμένες συζητήσεις μεταξύ των Υπουργών, ώστε να γίνουν καλύτερα κατανοητές οι προτάσεις της Επιτροπής και οι θέσεις των επί μέρους κρατών μελών και να μπορέσει να ξεκινήσει η φάση των διαπραγματεύσεων επί δανικής Προεδρίας, του χρόνου την άνοιξη.

Call for Papers

'The Politics of Extreme Austerity: Greece Beyond the Crisis' Glasgow, 8-9 December 2011

The Greek Politics Specialist Group (GPSG/ www.gpsg.org.uk) of the Political Studies Association (PSA) and the School of Government and Public Policy at the University of Strathclyde are hosting a two-day conference, to be held in Glasgow on 8-9 December 2011. The conference aims to digest questions about the origins, implications and management of the Greek crisis and generate new theoretical knowledge about the politics of extreme austerity, which also affect other European countries facing similar economic challenges. In doing so, it seeks to vigorously reach across disciplinary barriers by bringing together experts from across the spectrum of social sciences, including (but not limited to) politics, economics, history, law, sociology and psychology. Abstracts of 300-400 words and a one-page CV should be submitted by Friday, 30 September 2011. Successful applicants will be notified by 14 October 2011. Up to five monetary awards will be given for outstanding papers to partially cover travel expenses. A selection of papers will be considered for publication.

For more information and registration, please visit www.AusterityPolitics.com or contact Georgios Karyotis at

ΦΑΚΕΛΟΣ Η ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΟΙ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΗΣ Ε.Ε. ΙΟΥΛΙΟΣ-ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2011

Α. Η Σύνοδος των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ και των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε.: νέο πακέτο βοήθειας για την Ελλάδα.

Την 21η Ιουλίου 2011 πραγματοποιήθηκε Σύνοδος των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ και των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε. με στόχο την στήριξη και ενδυνάμωση της οικονομικής διακυβέρνησης στους κόλπους της Ε.Ε., αλλά και το πακέτο διάσωσης της Ελλάδας. Το νέο πακέτο βοήθειας της Ελλάδας ορίστηκε στα 109 δισ. ευρώ στο οποίο θα συμμετάσχουν και ιδιώτες. Το σχέδιο προβλέπει επιμήκυνση του χρόνου αποπληρωμής των ελληνικών δανείων από 7,5 σε 15 έως και 30 χρόνια και μείωση του επιτοκίου στο 3,5%. «Έχουμε, επιτέλους, ένα πρόγραμμα για να αντιμετωπίσουμε σε βάθος χρόνου το πρόβλημα του χρέους», δήλωσε ο πρωθυπουργός της Ελλάδας Γιώργος Παπανδρέου και αφού ευχαρίστησε τους άλλους Ευρωπαίους ηγέτες για το πακέτο στήριξης προς την Ελλάδα, πρόσθεσε: «Είμαστε περήφανος λαός, λαός που δουλεύουμε σκληρά και το μόνο που ζητάμε είναι να μας δοθεί το δικαίωμα να κάνουμε αλλαγές». Η Ελλάδα έχει καλύψει τις δανειακές της ανάγκες έως το 2020, τόνισε λίγο αργότερα σε δεύτερη συνέντευξη Τύπου ο πρωθυπουργός και τόνισε ότι εισάγεται ο μηχανισμός επαναγοράς του δημοσίου χρέους στη δευτερογενή αγορά και διασφαλίζεται πλήρως η παροχή ρευστότητας στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα.⁴

«Δήλωση των αρχηγών κρατών και κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ και των θεσμικών οργάνων της Ε.Ε.», Συμβούλιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης Βρυξέλλες, 21 Ιουλίου 2011

«Επιβεβαιώνουμε εκ νέου τη δέσμευσή μας υπέρ του ευρώ, καθώς και ότι θα καταβάλουμε κάθε αναγκαία προσπάθεια προκειμένου να διασφαλισθεί η χρηματοοικονομική σταθερότητα της ευρωζώνης στο σύνολό της καθώς και των κρατών μελών της. Επαναλαμβάνουμε επίσης ότι είμαστε αποφασισμένοι να ενισχύσουμε τη σύγκλιση, την ανταγωνιστικότητα και τη διακυβέρνηση εντός της ζώνης του ευρώ. Από τις απαρχές της κρίσης του δημόσιου χρέους, ελήφθησαν σημαντικά μέτρα με στόχο τη σταθεροποίηση της ζώνης του ευρώ, τη μεταρρύθμιση των κανόνων και την εκπόνηση νέων εργαλείων σταθεροποίησης. Η ανάκαμψη στην ζώνη του ευρώ ακολουθεί ικανοποιητικούς ρυθμούς και το ευρώ στηρίζεται σε υγιή βασικά οικονομικά μεγέθη. Αλλά οι προκλήσεις που παρουσιάζονται υπογραμμίζουν την ανάγκη για μέτρα μεγαλύτερης εμβέλειας.

Σήμερα, συμφωνήσαμε όσον αφορά τα ακόλουθα μέτρα:

Ελλάδα:

1. Επικροτούμε τα μέτρα που έλαβε η ελληνική κυβέρνηση με στόχο τη σταθεροποίηση των δημόσιων οικονομικών και τη μεταρρύθμιση της οικονομίας, καθώς και τη νέα δέσμη μέτρων, συμπεριλαμβανομένης της ιδιωτικοποίησης, η οποία θεσπίστηκε

⁴ «Πακέτο «ανάσα» για την Ελλάδα», EurActiv.gr 22/07/2011

πρόσφατα από το ελληνικό Κοινοβούλιο. Πρόκειται για πρωτοφανείς, αλλά αναγκαίες προσπάθειες προκειμένου να επανέλθει η ελληνική οικονομία σε βιώσιμη πορεία οικονομικής ανάπτυξης.

Συνειδητοποιούμε τις προσπάθειες που απαιτούν τα μέτρα προσαρμογής για τους Έλληνες πολίτες και είμαστε βέβαιοι ότι οι θυσίες αυτές είναι αναγκαίες για την οικονομική ανάκαμψη και θα συμβάλουν στη μελλοντική σταθερότητα και ευημερία της χώρας.

2. Συμφωνούμε να στηρίζουμε ένα νέο πρόγραμμα για την Ελλάδα και, από κοινού με το ΔΝΤ και την εθελοντική συμβολή του ιδιωτικού τομέα, να καλύψουμε πλήρως το χρηματοδοτικό έλλειμμα. Η συνολική επίσημη χρηματοδότηση εκτιμάται ότι θα ανέλθει σε 109 δισ. ευρώ. Το πρόγραμμα αυτό θα σχεδιασθεί, κυρίως με χαμηλότερα επιτόκια και μεγαλύτερες προθεσμίες λήξεως, ώστε να βελτιώσει αποφασιστικά τη βιωσιμότητα του χρέους και τις δυνατότητες αναχρηματοδότησης της Ελλάδας. Καλούμε το ΔΝΤ να συνεχίσει να συνεισφέρει στη χρηματοδότηση του νέου ελληνικού προγράμματος. 3ς μέσο χρηματοδότησης σκοπεύουμε να χρησιμοποιήσουμε το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) για την επόμενη εκταμίευση. Θα παρακολουθήσουμε εκ του σύνεγγυς την αυστηρή υλοποίηση του προγράμματος με βάση τακτική αξιολόγηση από την Επιτροπή σε συνεργασία με την ΕΚΤ και το ΔΝΤ.

3. Αποφασίσαμε να επιμηκύνουμε την προθεσμία λήξεως των μελλοντικών δανείων του EFSF προς την Ελλάδα κατά το μέγιστο δυνατό διάστημα από τα ισχύοντα 7,5 έτη σε τουλάχιστον 15 έτη και σε 30 έτη κατ' ανώτατο όριο με περίοδο χάριτος 10 ετών. Στο πλαίσιο αυτό, θα εξασφαλίσουμε την κατάλληλη παρακολούθηση του προγράμματος. Θα παράσχουμε δάνεια του EFSF με επιτόκια δανεισμού ισοδύναμα με τα επιτόκια του Μηχανισμού για τη στήριξη του ισοζυγίου πληρωμών (επί του παρόντος περ. 3,5%), ώστε να πλησιάσουμε το κόστος χρηματοδότησης του EFSF, χωρίς να κατέλθουμε κάτω από αυτό. Αποφασίσαμε επίσης να παρατείνουμε σημαντικά τις προθεσμίες λήξεως του υπάρχοντος ελληνικού μηχανισμού. Η πρωτοβουλία αυτή θα συνοδεύεται από μηχανισμό που διασφαλίζει κατάλληλα κίνητρα για την εκτέλεση του προγράμματος.

4. Ζητούμε την υλοποίηση μιας συνολικής στρατηγικής οικονομικής μεγέθυνσης και επενδύσεων στην Ελλάδα. Επικροτούμε την απόφαση της Επιτροπής να συστήσει ειδική ομάδα η οποία θα συνεργασθεί με τις ελληνικές αρχές προκειμένου να διοχετευθούν οι πόροι των διαρθρωτικών ταμείων προς την ανταγωνιστικότητα και την οικονομική μεγέθυνση, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και την κατάρτιση. Θα κινητοποιήσουμε πόρους και θεσμούς της ΕΕ, όπως η ΕΤΕπ, προς τον σκοπό αυτό και θα δώσουμε νέα ώθηση στην ελληνική οικονομία. Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή θα κινητοποιήσουν αμέσως όλους τους απαραίτητους πόρους προκειμένου να παράσχουν έκτακτη τεχνική βοήθεια στην Ελλάδα για να υλοποιήσει τις μεταρρυθμίσεις της. Η Επιτροπή θα υποβάλει έκθεση για τη σχετική πρόοδο τον Οκτώβριο.

5. Ο χρηματοπιστωτικός τομέας έχει επιδείξει προθυμία να υποστηρίξει την Ελλάδα εθελοντικά αξιοποιώντας διάφορες δυνατότητες προς περαιτέρω ενίσχυση της γενικής βιωσιμότητας. Η καθαρή συνεισφορά του ιδιωτικού τομέα εκτιμάται σε 37 δισ. ευρώ. Η πιστωτική ενίσχυση θα παρασχεθεί για να στηρίξει την ποιότητα της παροχής ασφάλειας προκειμένου να καταστεί δυνατή η περαιτέρω χρήση της για την πρόσβαση των ελληνικών τραπεζών στις πράξεις εξασφάλισης ρευστότητας του Ευρωσυστήματος. Εν ανάγκη θα παράσχουμε επαρκείς πόρους για την ανακεφαλαιοποίηση των ελληνικών τραπεζών.

Συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα:

6. Όσον αφορά τη γενική προσέγγισή μας για τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στην ευρωζώνη, επιθυμούμε να καταστήσουμε σαφές ότι η περίπτωση της Ελλάδας απαιτεί μια λύση έκτακτου και μοναδικού χαρακτήρα.

7. Όλες οι άλλες χώρες της ευρωζώνης επαναλαμβάνουν επισήμως την ακράδαντη αποφασιστικότητά τους να τιμήσουν πλήρως την οικεία κρατική υπογραφή τους, καθώς και όλες τις δεσμεύσεις τους για βιώσιμες δημοσιονομικές συνθήκες και διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις. Οι αρχηγοί κρατών και κυβερνήσεων της ζώνης του ευρώ υποστηρίζουν πλήρως την αποφασιστικότητα αυτή, καθώς η αξιοπιστία όλων των κρατικών υπογραφών τους συνιστά ουσιαστικό στοιχείο για την εξασφάλιση χρηματοοικονομικής σταθερότητας στο σύνολο της ευρωζώνης.

Εργαλεία σταθεροποίησης:

8. Προκειμένου να βελτιωθεί η αποτελεσματικότητα του EFSF και του ΕΜΣ και να αντιμετωπιστεί ενδεχόμενος κίνδυνος εξάπλωσης της κρίσης, συμφωνούμε να αυξηθεί η ευελιξία τους με επιβολή κατάλληλων προϋποθέσεων, ώστε να έχουν τη δυνατότητα:

- να δρουν βάσει προληπτικού προγράμματος·

- να χρηματοδοτούν την ανακεφαλαιοποίηση χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων μέσω της χορήγησης δανείων σε κυβερνήσεις, μεταξύ άλλων και σε χώρες που δεν υπάγονται σε πρόγραμμα·

- να παρεμβαίνουν στις δευτερεύουσες αγορές βάσει ανάλυσης της ΕΚΤ που αναγνωρίζει την ύπαρξη εξαιρετικών περιστάσεων στη χρηματοπιστωτική αγορά και κινδύνων για τη δημοσιονομική σταθερότητα και βάσει απόφασης με αμοιβαία συμφωνία των κρατών μελών του EFSF/ΕΜΣ, προκειμένου να αποφευχθεί η εξάπλωση της κρίσης.

Θα δρομολογήσουμε τις αναγκαίες διαδικασίες για την εφαρμογή των αποφάσεων αυτών το συντομότερο δυνατόν.

9. Κατά περίπτωση, θα τεθεί σε εφαρμογή συμφωνία παροχής ασφάλειας ούτως ώστε να καλύπτεται ο κίνδυνος που προκύπτει για τα κράτη μέλη της ευρωζώνης από τις εγγυήσεις τους προς το EFSF.

Δημοσιονομική εξυγίανση και μεγέθυνση στη ζώνη του ευρώ:

10. Είμαστε αποφασισμένοι να συνεχίσουμε να υποστηρίζουμε τις χώρες που υπάγονται σε προγράμματα έως ότου ανακτήσουν πρόσβαση στις αγορές, με την προϋπόθεση ότι θα εφαρμόσουν επιτυχώς τα προγράμματα αυτά. Δεχόμαστε με ικανοποίηση την αποφασιστικότητα της Ιρλανδίας και της Πορτογαλίας για την αυστηρή εφαρμογή των προγραμμάτων τους και επαναλαμβάνουμε την ισχυρή μας δέσμευση για την επιτυχία αυτών των προγραμμάτων. Τα επιτόκια δανεισμού και οι προθεσμίες λήξεως του EFSF επί των οποίων συμφωνήσαμε για την Ελλάδα θα ισχύουν επίσης για την Πορτογαλία και την Ιρλανδία. Εν προκειμένω, σημειώνουμε ότι η Ιρλανδία είναι πρόθυμη να συμμετάσχει εποικοδομητικά στις συζητήσεις για το σχέδιο οδηγίας σχετικά με την κοινή ενοποιημένη βάση φορολογίας εταιρειών (ΚΕΒΦΕ) και στις διαρθρωμένες συζητήσεις για θέματα φορολογικής πολιτικής στο πλαίσιο του Συμφώνου για το ευρώ+.

11. Όλα τα κράτη μέλη της ευρωζώνης θα τηρήσουν αυστηρά τους συμπεφωνημένους δημοσιονομικούς στόχους, θα βελτιώσουν την ανταγωνιστικότητα και θα αντιμετωπίσουν τις μακροοικονομικές ανισορροπίες. Τα δημοσιονομικά ελλείμματα σε όλες τις χώρες εκτός από τις υπαγόμενες σε πρόγραμμα θα μειωθούν κάτω από 3% ως το 2013 το αργότερο. Στο πλαίσιο αυτό, δεχόμαστε με ικανοποίηση τη δημοσιονομική δέσμη που παρουσίασε πρόσφατα η ιταλική κυβέρνηση, βάσει της οποίας θα μπορέσει να μειώσει

το έλλειμμα κάτω από 3% το 2012 και να επιτύχει ισοσκελισμένο προϋπολογισμό το 2014. Εκφράζουμε επίσης την ικανοποίησή μας για τις φιλόδοξες μεταρρυθμίσεις που ανέλαβε να πραγματοποιήσει η Ισπανία στο δημοσιονομικό, χρηματοοικονομικό και διαρθρωτικό τομέα. Εν συνεχεία των αποτελεσμάτων των δοκιμών αντοχής των τραπεζών, τα κράτη μέλη θα παράσχουν δίκτυα ασφαλείας στις τράπεζες όταν χρειάζεται.

12. Θα υλοποιήσουμε τις συστάσεις που εγκρίθηκαν τον Ιούνιο σχετικά με μεταρρυθμίσεις για την ενίσχυση της οικονομικής μεγέθυνσης. Καλούμε την Επιτροπή και την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων να ενδυναμώσουν τις συνέργειες μεταξύ δανειοδοτικών προγραμμάτων και κεφαλαίων της Ε.Ε. σε όλες τις υπαγόμενες σε προγράμματα συνδρομής ΕΕ/ΔΝΤ χώρες. Στηρίζουμε όλες τις προσπάθειες για βελτίωση της ικανότητας απορρόφησης κεφαλαίων της Ε.Ε. ώστε να τονωθεί η οικονομική μεγέθυνση και η απασχόληση, μεταξύ άλλων μέσω προσωρινής αύξησης των ποσοστών συγχρηματοδότησης.

Οικονομική διακυβέρνηση:

13. Ζητάμε την ταχεία οριστικοποίηση της νομοθετικής δέσμης και την ενίσχυση του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και το νέο πλαίσιο μακροοικονομικής εποπτείας. Τα μέλη της ευρωζώνης θα στηρίζουν πλήρως της προσπάθειες της πολωνικής Προεδρίας για την επίτευξη συμφωνίας με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο όσον αφορά τους κανόνες ψηφοφορίας στο προληπτικό σκέλος του συμφώνου.

14. Δεσμευόμαστε να εισαγάγουμε ως το τέλος του 2012 εθνικά δημοσιονομικά πλαίσια όπως προβλέπεται στην οδηγία για τα δημοσιονομικά πλαίσια.

15. Συμφωνούμε ότι θα πρέπει να περιοριστεί η εξάρτηση από εξωτερικές αξιολογήσεις πιστοληπτικής ικανότητας στο κανονιστικό πλαίσιο της ΕΕ λαμβανομένων υπόψη των πρόσφατων σχετικών προτάσεων της Επιτροπής και αναμένουμε τις προτάσεις της Επιτροπής για τους οργανισμούς αξιολόγησης πιστοληπτικής ικανότητας.

16. Καλούμε τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, σε στενή διαβούλευση με τον Πρόεδρο της Επιτροπής και τον Πρόεδρο της Ευρωομάδας, να υποβάλει ως τον Οκτώβριο συγκεκριμένες προτάσεις για τη βελτίωση των μεθόδων εργασίας και την καλύτερη διαχείριση κρίσεων στην ευρωζώνη.»

Β. Σύσταση Ομάδας δράσης για την Ελλάδα

Στις 20 Ιουλίου 2011 ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής José Manuel Barroso συνέστησε Ομάδα Δράσης για την παροχή τεχνικής βοήθειας προς την Ελλάδα. Η σύσταση της εν λόγω ομάδας γίνεται κατόπιν των προτάσεων του Προέδρου, τις οποίες υιοθέτησε το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο στις 23-24 Ιουνίου 2011, και κατόπιν διαβουλεύσεων με τον Έλληνα Πρωθυπουργό Γεώργιο Παπανδρέου. Στόχος της ομάδας δράσης είναι η παροχή τεχνικής βοήθειας προς την Ελλάδα ώστε να υποστηριχθεί η εφαρμογή του προγράμματος προσαρμογής Ε.Ε./ΔΝΤ και να επιταχυνθεί η απορρόφηση ευρωπαϊκών πόρων. Οι εργασίες της θα εστιαστούν στην ανταγωνιστικότητα, την ανάπτυξη και την απασχόληση. Η ομάδα θα υποβάλλει τριμηνιαίες εκθέσεις προόδου στις ελληνικές αρχές και στην Ε. Επιτροπή, θα έχει ως έδρα τις Βρυξέλλες ενώ στην Αθήνα θα λειτουργεί ομάδα επικοινωνίας και υποστήριξης σε στενή συνεργασία με την Αντιπροσωπεία της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στην Ελλάδα. Το γενικό συντονισμό των εργασιών της θα έχει ο Επίτροπος Olli Rehn.

Γ. Η συνάντηση των δύο Μεγάλων της Ευρωζώνης στις 16 Αυγούστου

Υπό την πίεση την αποκατάστασης της εμπιστοσύνης και εν μέσω της άσχημης περιόδου για την ευρωζώνη (με τα αποτελέσματα του δευτέρου τριμήνου για τη Γερμανία να δείχνουν ότι το ΑΕΠ αυξήθηκε κατά μόνο 0,1%), συναντήθηκαν οι ηγέτες της Γαλλίας και της Γερμανίας στις 16 Αυγούστου 2011 με θέμα τα σχέδια τους για την περαιτέρω οικονομική ολοκλήρωση. Ο Nicolas Sarkozy επεσήμανε ότι το status quo είναι αδύναμο και ότι Γαλλία και Γερμανία επιθυμούν μια «πραγματική ευρωπαϊκή οικονομική κυβέρνηση». Μετά από δύο ώρες συνομιλιών στο Παρίσι, ο Nicolas Sarkozy και η Angela Merkel δήλωσαν ότι θα εργαστούν για ένα κοινό εταιρικό φόρο από το 2013 καθώς και για το συντονισμό των ετήσιων εθνικών προϋπολογισμών τους. Όπως δήλωσαν οι δύο ηγέτες, θα προτείνουν να δεσμευτούν και οι 17 χώρες της ευρωζώνης ότι θα ισοσκελίσουν τους προϋπολογισμούς τους και ότι θα εντάξουν το στόχο αυτό στο Σύνταγμά τους μέχρι το καλοκαίρι του 2012. Οι υπουργοί Οικονομικών της Γαλλίας και της Γερμανίας θα καταθέσουν μια κοινή πρόταση στην Ε.Ε. τον Σεπτέμβριο, ενώ απέρριψαν την πιθανότητα να αυξηθούν οι πόροι του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) χαρακτηρίζοντάς τους «επαρκείς».

Επιπλέον, οι δύο ηγέτες προτείνουν η ευρωομάδα να συνέρχεται δύο φορές ετησίως και αυτές οι συναντήσεις να έχουν συντονιστικό ρόλο. Στις 17 Αυγούστου εστάλη επιστολή προς τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Herman Van Rompuy σχετικά με τις γαλλογερμανικές προτάσεις. Ο πρώην πρωθυπουργός του Βελγίου, ο οποίος μέχρι σήμερα δεν είχε κανένα επίσημο ρόλο στην ευρωζώνη, αναμένεται να επωφεληθεί πολιτικά από την κρίση καθώς προτείνεται να ηγηθεί των συναντήσεων των ηγετών της ευρωζώνης.

Τις προτάσεις των δύο ηγετών καλωσόρισε ο Πρόεδρος της Επιτροπής Jose Manuel Barroso, επισημαίνοντας ότι αντιπροσωπεύουν «μια σημαντική πολιτική συμβολή από τους ηγέτες των δύο μεγαλύτερων οικονομιών της ευρωζώνης». Άλλοι, όμως, απέρριψαν αυτήν την πολιτική συμβολή ως μικρή καθώς η έκδοση ευρωομολόγων και η αύξηση του μεγέθους του ταμείου διάσωσης της ευρωζώνης των €440 δισεκατομμυρίων δεν ήταν πάνω στο τραπέζι των διαπραγματεύσεων. «Έχουμε ακριβώς την ίδια θέση στα ευρωομόλογα», είπε ο Nicolas Sarkozy σε κοινή συνέντευξη Τύπου με την Angela Merkel μετά τις συνομιλίες του. «Τα ευρωομόλογα μπορούν να είναι μια επιλογή, αλλά στο τέλος της διαδικασίας της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης, όχι στην αρχή».

Επισημαίνεται ότι η αναθεώρηση της Συνθήκης της Λισαβόνας κρίνεται αναγκαία για την καγκελάρια Angela Merkel⁵ για να βγει η Ε.Ε. από την κρίση, όπως είπε μετά τη θετική απόφαση του ανωτάτου δικαστηρίου της Γερμανίας για τη νομιμότητα των σχεδίων διάσωσης των χωρών για την αντιμετώπιση της κρίσης χρέους. Σε μια από τις πλέον σημαντικές της ομιλίες η Γερμανίδα καγκελάρια ανέφερε ότι η απόφαση του συνταγματικού δικαστηρίου ενισχύει την κυβερνητική προσπάθεια και σηματοδοτεί την ανάγκη περαιτέρω μεταρρυθμίσεων για την αντιμετώπιση της κρίσης στην Ε.Ε. Πολλοί είναι αυτοί που διαφωνούν με τη Angela Merkel εντός της εθνικής βουλής Bundestag καθώς κατηγορούν την κυβέρνηση ότι λαμβάνει αποφάσεις για τα σχέδια διάσωσης χωρίς την έγκρισή τους και ότι αυξάνει την ευθύνη των γερμανών φορολογουμένων για την αντιμετώπιση της κρίσης χρέους.

⁵ <http://euractiv.gr/oikonomia/ekklisi-merkel-gia-anatheorisi-tis-synthikis>

ΣΧΟΛΙΑ

«Μπορεί η Ελλάδα να γίνει αξιόχρη;»⁶

Η πρώτη πράξη του δράματος του χρέους της ευρωζώνης άρχισε με το ερώτημα αν οποιοδήποτε κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης θα μπορούσε ποτέ να χρεοκοπήσει. Ολοκληρώθηκε όταν η ανώτατη αρχή της Ε.Ε., το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο αναγνώρισε επίσημα στα τέλη Ιουλίου ότι η Ελλάδα έχει ανάγκη μείωσης των χρεωστικών της υποχρεώσεων. Με την ολοκλήρωση του τελευταίου πακέτου διάσωσης για την Ελλάδα - με το οποίο απαλλάσσεται η χώρα από τα βραχυπρόθεσμα προβλήματα ρευστότητας και χαλαρώνουν οι όροι του δανεισμού, χωρίς, όμως, να μειώνεται σημαντικά το συνολικό χρέος - το ερώτημα που τίθεται είναι αν η Ελλάδα μπορεί να εξυγιανθεί. Εξέχουσες προσωπικότητες (όπως ο καθηγητής Jeffrey Sachs του Πανεπιστημίου Κολούμπια) προσεταιρίζονται την άποψη ότι η Ελλάδα μπορεί στην πραγματικότητα να βγει από την κρίση του χρέους με την προϋπόθεση ότι θα έχει πρόσβαση σε χρηματοδότηση με το ίδιο κόστος που έχει η Γερμανία. Συγκεκριμένα υποστηρίζεται ότι, με την μακροπρόθεσμη αναχρηματοδότηση του τρέχοντος χρέους, με πραγματικό επιτόκιο γύρω στο 2%, και με πραγματική ανάπτυξη με ρυθμό 3% ετησίως, η Ελλάδα θα μπορούσε να επιστρέψει σε ένα διαχειρίσιμο χρέος για τα επόμενα 30 χρόνια. Στη συνέχεια ένα ποσοστό χρέους της τάξης του 80% του ΑΕΠ το 2030 μπορεί να γίνει εφικτό.

Αυτό το σενάριο είναι προτιμότερο από μια (άτακτη) χρεωκοπία με δυνατότητα μετάδοσης σε άλλες ευάλωτες οικονομίες της ευρωζώνης. Ωστόσο τα κύρια προβλήματα με το σενάριο ανάπτυξης στο 3% είναι τα ακόλουθα: α) η διαδικασία προσαρμογής από το απόγειο των εισαγωγών που βασίζονται σε πιστώσεις στα επακόλουθα μέτρα λιτότητας είναι πιθανό να είναι παρατεταμένη, και β) ακόμα και αν λάβουμε υπόψη μόνο το απώτερο μέλλον, η οικονομική ανάπτυξη στην Ελλάδα αντιμετωπίζει μια δυσμενή δημογραφική τάση. Στην πραγματικότητα, η κρίση του χρέους ήρθε στη χειρότερη περίοδο που μπορεί κανείς να φανταστεί αναφορικά με τις προοπτικές ενός σημαντικού συστατικού της ανάπτυξης: την αύξηση του εργατικού δυναμικού. Σύμφωνα με την EUROSTAT, ακόμη και με ουσιαστική μετανάστευση, ο ελληνικός πληθυσμός σε ηλικία εργασίας παρουσιάζει σήμερα πτωτική τάση και το 2040, θα είναι μικρότερος κατά 10% σε σχέση με το 2010. Η πτώση θα επιταχυνθεί σε μεγάλο βαθμό αν δεν υλοποιηθεί η καθαρή μετανάστευση σε μεγάλη κλίμακα. Σε περίπτωση απουσίας της μετανάστευσης, το εργατικό δυναμικό θα μειωθεί κατά 25% τα επόμενα 30 χρόνια.

Είναι δυνατό να αμβλυνθούν οι επιπτώσεις της αρνητικής τάσης στον ενεργό πληθυσμό, εάν ένα μεγαλύτερο μερίδιο των ατόμων ηλικίας 15 έως 64 ενθαρρύνονται να συμμετέχουν στην αγορά εργασίας. Η Ελλάδα αναλαμβάνει σήμερα πολιτικά μέτρα που αποσκοπούν στην αύξηση της πραγματικής προσφοράς εργασίας και, υπάρχουν κάποια περιθώρια για την Ελλάδα να το κάνει μόνο για ορισμένες ομάδες του πληθυσμού, ιδιαίτερα για τις γυναίκες. Ωστόσο, αυτές οι διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις είναι πιθανόν να τεθούν σε ισχύ με αργό ρυθμό. Μακροπρόθεσμα, η αύξηση της συμμετοχής των γυναικών στην αγορά εργασίας θα ενισχύσει την οικονομική ανάπτυξη. Βραχυπρόθεσμα, η επίδραση της προσθήκης ατόμων που απουσίαζαν από το εργατικό δυναμικό για χρόνια στην ανάπτυξη της Ελλάδας θα είναι περιορισμένη. Έτσι, ακόμη και αν επηρεάζονταν το

⁶ Ελεύθερη μετάφραση από την ομάδα του δελτίου του CEPS Commentary των Gros D., Andersen T. B., Barslund M., "Can Greece 'grow solvent'?", 8/9/2011, www.ceps.eu

επίπεδο του ΑΕΠ της Ελλάδας - ως αποτέλεσμα της προσθήκης ανειδίκευτων εργαζομένων στην αγορά εργασίας - αυτό θα μετριαζόταν από την έλλειψη διαθέσιμων εργαζομένων τα επόμενα χρόνια.

Για να εκτιμήσουμε τη σημασία αυτών των προβλέψεων, επισημαίνεται ότι από το ποσοστό του 3% (μέσου ετήσιου ποσοστού αύξησης της ελληνικής οικονομίας) που σημειώθηκε κατά την χρονική περίοδο 1970 - 2004, τα τρία τέταρτα της εκατοστιαίας μονάδας προήλθαν από την αύξηση της προσφοράς εργασίας (ώρες εργασίας ανά έτος)⁷. Το υπόλοιπο (2,25%) έχει αποκτηθεί μέσω της αύξησης της παραγωγικότητας της εργασίας. Έτσι, ακόμη και η ανάκαμψη στα προ της κρίσης επίπεδα της παραγωγικότητας συνεπάγεται έναν ετήσιο ρυθμό αύξησης γύρω στο 2% (2,25% αύξηση της παραγωγικότητας εργασίας μείον 0,3 έως 0,9% πτώση του πληθυσμού σε ηλικία εργασίας). Ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Ελλάδα μπορεί να διατηρήσει άλλα 30 χρόνια την αύξηση της παραγωγικότητας υψηλότερη από τη δυνητική εργασία, και, ταυτόχρονα, να ενσωματώσει ένα σημαντικό ποσό (ανειδίκευτων) μεταναστών στο εργατικό δυναμικό της, το σενάριο της ανάπτυξης υπολείπεται ακόμη μίας ολόκληρης ποσοστιαίας μονάδας από την ανάπτυξη. Επειδή η καθαρή μεγάλη μετανάστευση αποτελεί ήδη ένα σημαντικό συστατικό της ανάπτυξης, είναι πολύ δύσκολο να φανταστεί κανείς μέτρα πολιτικής που μπορούν να οδηγήσουν σε μακροπρόθεσμη ανάπτυξη ύψους 3% ετησίως.

Μεσοπρόθεσμα, η ιστορία της ανάπτυξης έχει περαιτέρω επιπλοκές. Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, στην Ελλάδα η ανάπτυξη προήλθε σχεδόν εξ ολοκλήρου από την επέκταση μη εμπορεύσιμων τομέων, δηλαδή εγχώριων υπηρεσιών όπως το λιανικό και χονδρικό εμπόριο. Οι υπηρεσίες αυτές είναι πιθανό να πληγούν σημαντικά τα επόμενα χρόνια ως αποτέλεσμα των μέτρων λιτότητας και της αδύναμης εγχώριας ζήτησης και συνεπώς να συμβάλουν ελάχιστα στην ανάπτυξη μεσοπρόθεσμα. Αυτό αφήνει δύο τομείς του εμπορίου - τη γεωργία και την κατασκευή - να ενεργούν ως τη μόνη κινητήρια δύναμη της οικονομικής ανάπτυξης. Αυτή η κινητήρια δύναμη, όμως, έτρεχε σε ουδέτερη θέση κατά τη διάρκεια της προηγούμενης δεκαετίας της ισχυρής διεθνούς ανάπτυξης. Επιπλέον, αυτός ο τομέας αποτελεί ένα σχετικά μικρό μέρος της συνολικής οικονομίας και, έτσι, είναι απίθανο να δώσει σημαντική ώθηση στην ανάπτυξη. Οι Alcidi και Gros⁸ χαρακτηρίζουν την Ελλάδα ως την ιδιόμορφη περίπτωση της «Μικρής, κλειστής οικονομίας».

Λόγω των δυσμενών δημογραφικών προοπτικών και λόγω του μικρού μεγέθους του εμπορικού της τομέα, η Ελλάδα θα κληθεί να φέρει εις πέρας ένα ηράκλειο έργο προκειμένου να ξεπεράσει τα χρέη της. Άλλα ζητήματα, όπως η χαμηλή ανταγωνιστικότητα, η αναποτελεσματική συλλογή φόρων και το χαμηλό ποσοστό εγχώριας αποταμίευσης επιδεινώνουν το πρόβλημα. Για αυτά τα ζητήματα, τουλάχιστον θεωρητικά, θα ληφθεί μέριμνα από το πρόγραμμα προσαρμογής που επιβάλλεται από την Ε.Ε. / ΔΝΤ / ΕΚΤ. Όσον αφορά τις μακροπρόθεσμες δημογραφικές εξελίξεις, η

⁷ Van Ark, B., M. O'Mahony and G. Ypma (2007), "The EU KLEMS Productivity Report. An Overview of Results from the EU KLEMS Growth and Productivity Accounts for the European Union, EU Member States and Major Other Countries in the World", EU KLEMS Project on Productivity in the European

Union: A Comparative Industry Approach (www.euklems.net)

⁸ Alcidi, C. and D. Gros (2011), "Adjustment Difficulties and Debt Overhangs in the Eurozone Periphery", CEPS Working Document No. 347, Centre for European Policy Studies, Brussels, May (www.ceps.be/book/adjustment-difficulties-and-debt-overhangs-eurozone-periphery)

Ελλάδα κατά γενική ομολογία δεν είναι τόσο διαφορετική από άλλες ταραγμένες οικονομίες της ευρωζώνης. Ωστόσο, για την Ελλάδα η κάμψη του ενεργού πληθυσμού έχει ήδη αρχίσει ενώ θα αρχίσει αργότερα για την Ισπανία (2025), την Πορτογαλία (2022) και την Ιρλανδία (2040). Πέραν αυτού, οι άλλες τρεις χώρες έχουν πολύ μεγαλύτερο τομέα εμπορίου σε σχέση με την Ελλάδα.

Τελικά η Ε.Ε. μετασχηματίζεται σε «Ένωση του χρέους»;⁹

Σε συνέντευξή του στις 10 Αυγούστου 2011, στον απόηχο της δήλωσης του Υπουργού Οικονομικών του Ην. Βασιλείου G. Osborne για μεγαλύτερη ευρωπαϊκή δημοσιονομική ενοποίηση, ο οικονομολόγος A. Lilico προέβλεψε, μεταξύ άλλων, τη σύσταση μίας αρχής η οποία θα επεκτείνει το ισχύον σύστημα κατανομής των διαρθρωτικών ταμείων και θα είναι αρμόδια για διανομή κεφαλαίων στα κράτη μέλη της ευρωζώνης υπό όρους. Είχε δε τονίσει ότι η έκδοση ευρωομολόγων, παρά την αντίθεση της Γερμανίας, θα πραγματοποιηθεί σε επόμενο στάδιο όπως και η πιθανή υποχρεωτική αποχώρηση Ελλάδας και πιθανόν Πορτογαλίας από την ευρωζώνη.

Ωστόσο παρά τα ευρωπαϊκά ψήγματα από Η.Β., οι ηγέτες της Ε.Ε. δεν μπορούν να συμφωνήσουν εάν τελικά συνέλθουν το Σεπτέμβριο σε σύνοδο κορυφής για την κρίση στην ευρωζώνη, ενώ αυξάνονται οι επικριτικές φωνές για την τακτική της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας ως προς την αγορά «αναξιοπαθόντων» κρατικών ομολόγων. Πρώτη η Ισπανίδα Υπουργός Οικονομικών Elena Salgado έθεσε το θέμα της έκτακτης συνόδου κορυφής της ευρωζώνης στις 9 Αυγούστου στη βάση ότι οι αποφάσεις που ελήφθησαν κατά την έκτακτη σύνοδο της 21ης Ιουλίου θα πρέπει να υλοποιηθούν άμεσα. Από την άλλη ο εκπρόσωπος της Επιτροπής O. Bailly είχε δηλώσει ότι δε γνώριζε τίποτα σχετικά με πιθανή συνάντηση.

Σύμφωνα με το πρόγραμμα της πολωνικής προεδρίας αναμένεται συνεδρίαση της ομάδας ευρώ, στις 3 Οκτωβρίου στο Λουξεμβούργο και την επομένη με τους υπουργούς Οικονομικών της ΕΕ. Σε αυτό το αντιφατικό πλαίσιο, η Γερμανία πρότεινε ένα «Συμβούλιο σταθερότητας» για την ευρωζώνη που θα μπορεί να επιβάλει κυρώσεις. Από την άλλη ο Γερμανός Υπουργός P. Roesler τόνισε ότι η ΕΕ χρειάζεται ένα νέο σύμφωνο σταθερότητας για το ευρώ ώστε να εξασφαλιστεί η σταθερότητα του κοινού νομίσματος. Εν τω μεταξύ, η Σλοβακία, νεοεισερχόμενο κράτος-μέλος στην ευρωζώνη, αμφισβήτησε τις αποφάσεις που ελήφθησαν στις 21 Ιουλίου. Ο πρόεδρος της χώρας R. Sulik τόνισε ότι η ανάληψη των χρεών των οικονομικά ασθενέστερων χωρών θα οδηγήσει σε μια «Ένωση του χρέους». Ο Πρόεδρος της Επιτροπής J.-M. Barroso ζήτησε από τους ηγέτες χωρών της ευρωζώνης να επιταχύνουν τις κοινοβουλευτικές διαδικασίες έγκρισης για το Ευρωπαϊκό Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF) και τον Ευρωπαϊκό Μηχανισμό Σταθεροποίησης (ESM) ώστε να σταματήσει η αβεβαιότητα.

Παρά την οικονομική κρίση, οι Ευρωπαίοι πολίτες θέλουν όλο και ισχυρότερη συνεργασία εντός της ΕΕ για την αντιμετώπιση της χρηματοπιστωτικής κρίσης, σύμφωνα με το τελευταίο Ευρωβαρόμετρο, αν και η πίστη τους στην ικανότητα των θεσμών για

⁹ “Eurobarometer: support for stronger regulatory coordination”, *EurActiv*, 8/08/2011, “Economist: Mistrust of Berlusconi hampering eurozone deal”, *EurActiv*, 17/08/2011, “EU divided over when to meet, what to discuss”, *EurActiv*, 12/08/2011, “EU leaders face crossroads in European integration”, *EurActiv*, 18/08/2011, “Sarkozy, Merkel want Van Rompuy as ‘Mr Euro’”, *EurActiv*, 30/08/2011 και Gros D. and Mayer Th. (August 2011) “August 2011: What to do when the euro crisis reaches the core” CEPS Commentary <http://www.ceps.eu>.

την καταπολέμηση της κρίσης έχει υποχωρήσει. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον προκαλεί η έντονη διαφορά μεταξύ των κρατών μελών, με τη Δανία (68%), Εσθονία (64%), και την Αυστρία (62%) να σημειώνουν υψηλά επίπεδα εμπιστοσύνης στην ΕΕ καθώς και την άποψη ότι ο αντίκτυπος της κρίσης στην αγορά εργασίας έχει ήδη κορυφωθεί. Στον αντίποδα, η Ελλάδα και η Πορτογαλία όπου η συντριπτική πλειοψηφία των ερωτηθέντων (78% και 80% αντίστοιχα) πιστεύουν ότι τα χειρότερα δεν έχουν έρθει ακόμα.

Ένα βασικό ερώτημα που αναζητά απάντηση είναι γιατί οι ηγέτες της Ευρώπης επιλέγουν να θεσπίσουν μέτρα για τα οποία απαιτείται μια νέα συνθήκη, ενώ το ευρωπαϊκό σχέδιο αγωνίζεται τόσο άσχημα με τους τρέχοντες όρους; Η εταιρεία Stratfor καταλήγει στο συμπέρασμα ότι αυτό που δεν μπορούν να κατανοήσουν οι αγορές είναι ότι αυτή η κατάσταση δεν είναι μόνο/ή κυρίως μια οικονομική και χρηματοπιστωτική κρίση αλλά πολιτική -κυρίως μεταξύ Γαλλίας και Γερμανίας. Η θέση αυτή μπορεί να ερμηνεύσει την από κοινού δήλωση του Γάλλου Προέδρου Nicolas Sarkozy και της Γερμανίδας Καγκελάρου Angela Merkel, στις 16 Αυγούστου, για «έμφαση στην περαιτέρω οικονομική ολοκλήρωση» υπονοώντας εμμέσως πλην σαφώς την ομοφωνία τους για μη έκδοση ευρω-ομολόγων στην παρούσα φάση. Σε κοινή επιστολή τους προς τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Herman Van Rompuy, οι δύο ηγέτες ανέφεραν την πρότασή τους σύμφωνα με την οποία οι ηγέτες της ευρωζώνης θα συνέρχονται δύο φορές το χρόνο για να χαράσσουν οικονομική πολιτική. Μία πρόταση που όπως οι ίδιοι την χαρακτήρισαν αφορά σε «μια πραγματική οικονομική διακυβέρνηση» για τη ζώνη του ευρώ, με έναν πρόεδρο εκλεγμένο για δυόμιση χρόνια. Τί μπορεί να προκύψει από ένα ζεστό καλοκαίρι, ίσως διαφανεί στη σύνοδο κορυφής του Οκτωβρίου, εκτός και αν πλέον οι ηγέτες διαβάσουν τελικά την ελληνική περίπτωση ως την πρώτη εκδήλωση ενός γενικότερου προβλήματος όπου η παγκόσμια κρίση εξαπλώθηκε σε δημόσιο χρέος, καθώς οι αγορές κεφαλαίων αρνήθηκαν να αναχρηματοδοτήσουν υπερβολικά επίπεδα δημοσίου χρέους, ιδιαίτερα στην Ευρωζώνη, τα μέλη της οποίας δεν μπορούν πλέον να βασίζονται σε στήριξη της Κεντρικής Τράπεζας.

Le Monde: Οι 7 πληγές της παγκόσμιας οικονομίας¹⁰

Δεν ευθύνεται για όλα τα δεινά της οικονομίας η Ελλάδα. Το συμπέρασμα από το εκτενές αφιέρωμα της γαλλικής *Le Monde* στην παγκόσμια οικονομία μοιάζει τόσο προφανές όσο και ξεχασμένο καθώς ο διεθνής τύπος έχει αναγάγει ξανά (όπως και στο πρόσφατο παρελθόν) το ελληνικό ζήτημα σε «μητέρα όλων των παθών» της παγκόσμιας οικονομίας.

Με μια πιο ψύχραιμη ματιά, όπως αυτή της *Monde*, γίνεται σαφές ότι οι παθογένειες που ταλανίζουν σήμερα την παγκόσμια οικονομική σφαίρα έχουν τη ρίζα τους «στις αναποτελεσματικές πολιτικές που εφαρμόζονται για την αντιμετώπιση της τρέχουσας, πολύμορφης οικονομικής κρίσης». Ο πολιτικός κόσμος αλλά και οι οικονομικοί αναλυτές δείχνουν να μην έχουν αντλήσει τα κατάλληλα διδάγματα από την κρίση του 2008, σημειώνει εύστοχα η εφημερίδα.

Οι πληγές της οικονομίας συνοψίζονται στα ακόλουθα στοιχεία:

¹⁰ Κ. Μαργιόλης, «Le Monde: Οι 7 πληγές της παγκόσμιας οικονομίας», *ΤΟ ΒΗΜΑ*, 7/9/2011

1. Η συρρίκνωση της οικονομικής δραστηριότητας στις ΗΠΑ και την Ευρώπη συνιστά τον υπ'αριθμόν ένα κίνδυνο. Οι προβλέψεις κάνουν λόγο για ανάπτυξη κοντά στο 1,6% για τις ΗΠΑ και 1,9% στην ευρωζώνη, ποσοστά κατώτερα των αρχικών εκτιμήσεων. Αλλά και για το 2012 δεν αναμένεται σημαντική βελτίωση στην αμερικανική οικονομία ενώ για την Ευρώπη προβλέπεται περαιτέρω μείωση του ρυθμού ανάπτυξης στο 1,4%.

2. Η συνταγή της λιτότητας που εφαρμόζεται με θρησκευτική ευλάβεια στην Ευρώπη (και όχι μόνο στον «προβληματικό» Νότο) φέρνει πιο κοντά αντί να απομακρύνει το φάσμα της ύφεσης. Προσπαθώντας να εξισορροπήσουν τα δημοσιονομικά τους στοιχεία «σκοτώνει εν τη γενέσει τους τις όποιες ελπίδες ανάπτυξης». Και αυτό διότι οι προσπάθειες επικεντρώνονται υπερβολικά στον τομέα της μείωσης δαπανών και όχι σε πολιτικές αύξησης εσόδων. Και σε αυτήν την περίπτωση η Ελλάδα συνιστά τυπικό παράδειγμα.

3. Οι αντοχές των κοινωνιών εξαντλούνται και η οργή περισσεύει. Τα κινήματα των Αγανακτισμένων σε Ισπανία και Ελλάδα και οι ταραχές στο Λονδίνο αποτελούν στιγμιότυπα μιας κοινωνίας που βρίσκεται δικαίως σε αναβρασμό. Η έλλειψη εμπιστοσύνης έναντι των πολιτικών μπορεί να μην εκδηλώνεται μέχρι στιγμής με βίαιο τρόπο στις ΗΠΑ όμως η αύξηση της ανεργίας φέρνει στα όριά τους και τους Αμερικανούς.

4. Ο θρίαμβος της οικονομικής ορθοδοξίας που επιτάσσει σκληρή νομισματική και δημοσιονομική πολιτική διαπερνά τις δύο πλευρές του Ατλαντικού. Τόσο η στάση της Γερμανίας έναντι των υπολοίπων οικονομιών της ευρωζώνης όσο και οι πολιτικές που προωθούν οι Ρεπουμπλικανοί και το κόμμα του τσαγιού στις ΗΠΑ διαπνέονται από τις ίδιες αρχές: δεν θα πληρώσουμε «εμείς» για «εσάς».

5. Η ασταθής ισορροπία μεταξύ Ουάσιγκτον και Πεκίνου. Μετά την υποβάθμιση των ΗΠΑ από τον οίκο Standard & Poor's οι δύο οικονομίες βρέθηκαν απολογούμενες και αλληλοκατηγορούμενες για τις αμυντικές δαπάνες και για τη συντήρηση μιας πολεμικής μηχανής με τεράστιο κόστος. Ο άλλος παράγοντας όξυνσης των σχέσεων των δύο άσπονδων φίλων είναι η άτεγκτη στάση της κινεζικής κυβέρνησης στο ζήτημα της συναλλαγματικής ισοτιμίας. Παρά τις επανειλημμένες εκκλήσεις από διεθνείς οργανισμούς το Πεκίνο επιμένει σε ένα (συμφέρον για την εθνική οικονομία) φτηνό γουάν.

6. Η πολλάκις μνημονευθείσα πρόταση της επιβολής κανόνων στο παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα παραμένει στη σφαίρα των ιδεών τρία χρόνια μετά την κατάρρευση της Lehmann Brothers. Αντιθέτως το όργιο της κερδοσκοπίας φέρνει στο χείλος της χρεοκοπίας ολόκληρες οικονομίες. Για περιορισμό των αδιαφανών χρηματοπιστωτικών συναλλαγών ή απαγόρευση διαπραγμάτευσης παράγωγων προϊόντων ούτε λόγος ενώ ακόμα και η θέσπιση φόρου επί των συναλλαγών απλώς κοσμεί τον κατάλογο των ωραίων ιδεών.

7. Αντίθετα με τη αμερικανική ομοσπονδιακή τράπεζα (Fed) η ΕΚΤ και ο Ζαν - Κλοντ Τρισέ παραμένουν προσκολλημένοι στη λογική του αποπληθωρισμού εφαρμόζοντας μια σφιχτή νομισματική πολιτική που μπορεί να μην αφήνει τον τιμάρημο να «εκτραπεί» όμως καθιστά το κοινό νόμισμα πολύ ακριβό για τους «αδύνατους» της ευρωζώνης.

Σε σχέση με την κρίση χρέους η ΕΚΤ εμφανιζόταν αρχικά αρνητική στην αγορά εθνικών ομολόγων αλλά ακόμα και τώρα που προχωρά -κατά παρέκκλιση των αρχών της- σε αγορά κρατικών τίτλων το κάνει με τέτοιο τρόπο που είναι «σαν να σβήνει φωτιές με νεροπίστολο» σημειώνει η Monde.

ΞΕΝΟΣ ΤΥΠΟΣ

Αγγλικός Τύπος

Τα δημοσιεύματα του αγγλικού τύπου περιλαμβάνουν πολυάριθμες αναφορές στις αποφάσεις της Συνόδου Κορυφής της Ευρωζώνης. Οι αναλύσεις επικεντρώθηκαν στις συζητήσεις για την ανάγκη έκδοσης του ευρωομολόγου και στις συνέπειες των αποφάσεων της Συνόδου Κορυφής για την ευρωζώνη και τα κράτη μέλη της. Αναφέρεται ότι, αν και η Ε.Ε. επιβεβαίωσε εκ νέου τη δέσμευσή της να διασφαλισθεί η χρηματοοικονομική σταθερότητα της ευρωζώνης στο σύνολό της, οι νέες προκλήσεις υπογραμμίζουν την ανάγκη για μέτρα μεγαλύτερης εμβέλειας.

Επιπλέον γίνεται αναφορά στις προοπτικές επαναφοράς της ελληνικής οικονομίας σε θετικούς ρυθμούς ανάπτυξης σε μακροχρόνιο πλαίσιο. Όπως αναφέρεται σε δημοσιεύματα του αγγλικού τύπου, στόχος του προγράμματος της Ε.Ε. είναι η πλήρης αξιοποίηση των €15,5 δισ. που καλείται να απορροφήσει η Ελλάδα από τα κοινοτικά ταμεία της περιόδου 2007-2013, με δεδομένο ότι μέχρι στιγμής έχουν κατανεμηθεί μόλις €4,9 δισ. από το συνολικό ποσό των €20,4 δισ. που αντιστοιχούν στην Ελλάδα. Για το σκοπό αυτό η Ε. Επιτροπή δημιούργησε ειδική «ομάδα εργασίας» που θα παρέχει τεχνική βοήθεια με επικεφαλής τον αντιπρόεδρο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την Ανασυγκρότηση και την Ανάπτυξη και πρώην γενικό διευθυντή της Ε. Επιτροπής Horst Reichenbach, υπό τη εποπτεία του ίδιου του προέδρου της Ευρωπαϊκής Επιτροπής. Η αίσθηση του επείγοντος είναι βασικό ζήτημα που απασχολεί την «ομάδα εργασίας» και ο στόχος είναι η παροχή της απαραίτητης τεχνικής βοήθειας για να επιτραπεί στην Ελλάδα να προετοιμαστεί για το μέλλον. Προβλέπεται ότι θα υποβάλλονται τριμηνιαίες εκθέσεις στην Ε. Επιτροπή και στις ελληνικές αρχές σχετικά με την πρόοδο των εργασιών με την πρώτη έκθεση να αναμένεται να υποβληθεί στο τέλος Οκτωβρίου 2011. Το δύσκολο έργο περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την εξεύρεση τρόπων για την τόνωση της οικονομικής ανάπτυξης, τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας, τη δημιουργία θέσεων εργασίας και τη διασφάλιση της ροής προς την Ελλάδα ενός σημαντικού ποσού χρημάτων, στο πλαίσιο της πολιτικής για τη συνοχή. Αναφορές του αγγλικού τύπου έγιναν και στο πώς θα καθορισθούν οι αρμοδιότητες των εμπειρογνομόνων και οι όροι της εντολής της Ομάδας Δράσης. Επισημάνθηκε ότι το μόνο βέβαιο είναι ότι η παρακολούθηση θα είναι συνεχής και λεπτομερής, όπως εξάγεται από τις αποφάσεις της Συνόδου Κορυφής της Ευρωζώνης.

Σχετικά με τη συνάντηση των ηγετών των δύο μεγάλων χωρών της ευρωζώνης στις 16 Αυγούστου, αναφορές έγιναν στις δηλώσεις του Nicolas Sarkozy ότι είναι αισιόδοξος για τις οικονομικές προοπτικές στην ευρωζώνη και παγκοσμίως. Ο Γάλλος Πρόεδρος επανέλαβε την πρόθεση της Γαλλίας να σεβαστεί τις δεσμεύσεις της όσον αφορά στη

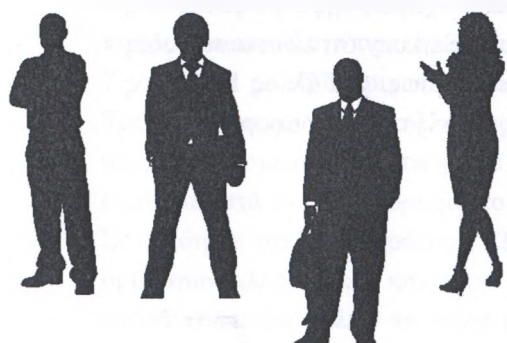
ΣΕΙΡΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ+ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Πάνος Καζάκος

ΜΕΤΑ ΤΟ «ΜΝΗΜΟΝΙΟ»

Οικονομική πολιτική

στην Ελλάδα υπό διεθνή έλεγχο

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΑΠΑΖΗΣΗ

μείωση του δημοσιονομικού ελλείμματός της. Η καγκελάρια Angela Merkel, δήλωσε ότι δεν είναι καθόλου απαισιόδοξη όσον αφορά στις προοπτικές ανάπτυξης της Ελλάδας. Ταυτόχρονα αποκάλυψε ότι γίνονται συζητήσεις για την εμπλοκή του γερμανικού συνδέσμου βιομηχάνων BDI σε επενδύσεις στην Ελλάδα, ενώ δημοσιεύματα αναφέρουν σχέδιο 16 σημείων για συνεργασία και προσέλκυση γερμανικών επενδύσεων στην Ελλάδα. Η Angela Merkel, αποκαλύπτοντας τις προθέσεις της γερμανικής βιομηχανικής κοινότητας, αναφερόμενη στις ιδιωτικοποιήσεις επεσήμανε ότι υπάρχουν ευκαιρίες στην Ελλάδα και χαρακτήρισε το άνοιγμα των κλειστών επαγγελματιών μεγάλη αναπτυξιακή ευκαιρία για την χώρα.

Τέλος, στον αγγλικό τύπο γίνεται αναφορά στη συμφωνία της Ελλάδας και της Φινλανδίας, μετά από δύσκολες διαπραγματεύσεις, στο πλαίσιο της απόφασης της Συνόδου Κορυφής της Ευρωζώνης της 21ης Ιουλίου. Συγκεκριμένα συμφωνήθηκε ένα χρηματοδοτικό σχήμα που επιτρέπει στην Κυβέρνηση και το Κοινοβούλιο της Φινλανδίας να αποφασίσουν τη συμμετοχή της χώρας τους στη νέα δέσμη βοήθειας προς την Ελλάδα, μέσω του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Η Φινλανδία είχε θέσει αυτό το ζήτημα τόσο στο Eurogroup όσο και στη Σύνοδο Κορυφής της Ευρωζώνης, επικαλούμενη σοβαρούς εσωτερικούς πολιτικούς λόγους.

- “Eurozone data fuel rate cut expectations”, 31/8/2011, Financial Times
- Atkins R, “ECB to reassess inflation risks”, 29/8/2011, Financial Times
- Atkins R, “German president says ECB bond buying illegal”, 24/8/2011, Financial Times
- “Why yes, the Greek collateral grab is a big honking default risk”, 25/8/2011, Financial Times
- Peel Q, “Gaullist’ eurozone remedy fails to impress”, 18/8/2011, Financial Times
- Jones A, “Auditors under fire over Greek debt”, 22/8/2011, Financial Times
- Hall A, “Leaders give lukewarm response to Sarkozy and Merkel's bid to save euro”, 31/8/2011, The Independent
- Prosser D, “Markets snub promises from Merkel and Sarkozy”, 18/8/2011, The Independent
- “Market Report: Greece hopes help Aviva up as bid talk re-emerges”, 22/7/2011, The Independent

Γαλλικός τύπος

Ο γαλλικός τύπος με δημοσιεύματά του ασχολήθηκε με την αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Επισημαίνεται ότι η σύσταση μιας οικονομικής κυβέρνησης στην Ευρώπη κρίνεται πλέον από πολλές πλευρές ως απαραίτητη. Συγκεκριμένα, λαμβάνοντας υπόψη το μέγεθος της κρίσης στην Ελλάδα και τους κινδύνους μετάδοσής της, έχει γίνει ευρέως αποδεκτό ότι η Ένωση, αφού διαθέτει ένα ενιαίο νόμισμα, πρέπει να αποκτήσει και οικονομική πολιτική. Αν και ο φεντεραλισμός εμφανίζεται απαραίτητος για την Ευρώπη, οι ευρωπαίοι ψηφοφόροι αρνούνται να δώσουν μεγαλύτερη δύναμη στους θεσμούς της Ε.Ε αν δεν γνωρίζουν τί αποτέλεσμα θα έχει η μεταβίβαση εξουσιών σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Σύμφωνα με το γαλλικό τύπο, με το ενδεχόμενο της απόρριψης από τους λαούς της Ευρώπης, οι ευρωπαϊκές κυβερνήσεις εστιάζουν στη δημιουργία μιας ευρωπαϊκής κυβέρνησης, η οποία, όμως, δε θα είναι και δε θα πρέπει να είναι μόνο οικονομική. Θα πρέπει να είναι

προϊόν μιας εκλογικής διαδικασίας και να είναι υπόλογη στο πανευρωπαϊκό εκλογικό σώμα. Επί του παρόντος, η διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι πολύπλοκη και, κατά συνέπεια, η συντριπτική πλειοψηφία των Ευρωπαίων δεν μπορεί να την ελέγξει, γεγονός που προκαλεί τη δυσπιστία και την καχυποψία των πολιτών απέναντι στην Ε.Ε. Η σύσταση, υπό τις παρούσες συνθήκες, μιας οικονομικής κυβέρνησης θα ενίσχυε το αίσθημα ότι η Ένωση αποτελεί έναν μηχανισμό ο οποίος επιβάλλει πολιτικές αποφάσεις, που δεν έχουν λάβει οι πολίτες.

Σύμφωνα με το γαλλικό τύπο, η Ε.Ε. ήδη αντιμετωπίζει μια οικονομική κρίση και δεν μπορεί να αντέξει ακόμα μια πολιτική κρίση. Προκειμένου να ληφθούν οι κατάλληλες οικονομικές πολιτικές, δεν μπορούν να πραγματοποιούνται αδιαφανείς διαπραγματεύσεις. Επισημαίνεται μάλιστα ότι οι πολιτικές επιλογές στην οικονομία διαφέρουν ανάλογα και με την πολιτική ιδεολογία. Συγκεκριμένα, οι δεξιοί πολιτικοί υποστηρίζουν τη μείωση των δημόσιων δαπανών και οι αριστεροί πολιτικοί υποστηρίζουν την εξισορρόπηση της περικοπής των δαπανών με μια πολιτική ανάπτυξης.

Η έναρξη νέων διαπραγματεύσεων είναι αβέβαιη αλλά η συζήτηση σχετικά με τη φύση και το περιεχόμενο νέων κοινών πολιτικών της Ε.Ε. θα μπορούσε να γίνει υπό τη διαιτησία των πολιτών. Σύμφωνα με δημοσίευμα του γαλλικού τύπου, για αυτό το λόγο, θα μπορούσαν να διαμορφωθούν πανευρωπαϊκά πολιτικά κόμματα τα οποία θα προτείνουν διαφορετικά προγράμματα για την οικονομία. Επιπλέον, αναφορά έγινε και στην απόφαση της Γαλλίας και της Γερμανίας για «κοινή φορολογία των επιχειρήσεων» ως παράδειγμα για την εναρμόνιση της φορολογίας στη ζώνη του ευρώ.

- B. Guetta, “Des politiques européennes, oui, mais lesquelles ?”, Libération, 14/9/2011
- J. Quatremer, “Grèce: l’eurobond de Merkel”, Libération, 12/9/2011
- “Sarkozy et Merkel proposent «un véritable gouvernement de la zone euro”, Libération, 16/8/2011

ΤΥΠΟΣ

ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ

- Βερέμης Θ., «11/9. Δέκα χρόνια αργότερα», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 11/9/2011
- Βερέμης Θ., «Η Ελλάδα και ο κόσμος της», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 7/8/2011
- Ιωακειμίδης Π.Κ., «Ας μιμηθούμε την Ε.Ε.», ΤΑ ΝΕΑ, 6/8/2011
- Ιωακειμίδης Π.Κ., «Ελλάδα, η ξεχωριστή περίπτωση», ΤΑ ΝΕΑ, 14/9/2011
- Ιωακειμίδης Π.Κ., «Έχει αποτύχει το ευρώ;», ΤΑ ΝΕΑ, 6/9/2011
- Ιωακειμίδης Π.Κ., «Η ανακατανομή της παγκόσμιας οικονομικής ισχύος και η δυτική κουλτούρα», ΤΑ ΝΕΑ, 12/8/2011
- Ιωακειμίδης Π.Κ., «Τι (δεν) αποφάσισαν για την Ευρώπη Μέρκελ και Σαρκοζί», ΤΑ ΝΕΑ, 18/8/2011
- Κουλουμπής Θ., «Η μάστιγα του φανατισμού», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 11/9/2011.
- Κουλουμπής Θ., «Δύο σενάρια για τη Λιβύη», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 28/8//2011.
- Κουλουμπής Θ., «Η Ελλάδα δεν είναι Σόδομα και Γόμορρα», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 7/8//2011.
- Μαραβέγιας Ν, «3+3 αιτίες της παγκόσμιας απορύθμισης», 14/8/11, ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ

- Μαραβέγιας Ν, «Αναγκαία και αναγκαστική προσπάθεια», 7/8/11, ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
- Μαραβέγιας Ν, «Εξευρωπαϊσμός» της γερμανικής πολιτικής, 28/8/11, ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
- Μαραβέγιας Ν, «Η ανάπτυξη εναντίον του χρέους», 21/8/11, ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
- Μαραβέγιας Ν, «Η δημιουργική μας καταστροφή», ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 11/09/2011
- Μαραβέγιας Ν, «Η διαμάχη για το χρέος στις ΗΠΑ», 31/7/11, ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ
- Μαραβέγιας Ν, «Μεταξύ αναγκαίου και εφικτού», ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 18/09/2011
- Μαραβέγιας Ν, «Τα όρια της κοινωνικής συναίνεσης», ΚΥΡΙΑΚΑΤΙΚΗ ΕΛΕΥΘΕΡΟΤΥΠΙΑ, 4/9/2011.
- Τσούκαλης Λ, «Η γιορτή των δημαγωγών», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 17/7/2011.
- Τσούκαλης Λ, «Επιτέλους, πολιτική συναίνεση!», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 28/8//2011.
- Τσούκαλης Λ, «Επτά μαθήματα για την κρίση», Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ, 1731/7/2011.

ΞΕΝΟΣ

- “Banks forced to share pain of bailout for Greece”, 22/7/2011, The Independent
- “British travel industry welcomes Greece bailout”, 22/7/2011, The Independent
- “Eurozone data fuel rate cut expectations”, 31/8/2011, Financial Times
- “Greece: The create escape”, 3/9/2011, The Independent
- “Growing signs of gloom across the eurozone”, 13/8/2011, The Independent
- “Market Report: Greece hopes help Aviva up as bid talk re-emerges”, 22/7/2011, The Independent
- “Prostitute 'tax meters' imposed in Germany”, 1/9/2011, The Independent
- “Spanish yields decline after ECB support”, 16/8/2011, Financial Times
- “Still not enough”, 21/7/2011, The Independent
- “Why yes, the Greek collateral grab is a big honking default risk”, 25/8/2011, Financial Times
- Atkins R, “ECB to reassess inflation risks”, 29/8/2011, Financial Times
- Atkins R, “German president says ECB bond buying illegal”, 24/8/2011, Financial Times
- Goncalves S, “Portugal increases higher tax rates”, 1/9/2011, The Independent
- Grady S, “For long-term gain, the EU will have to share the pain”, 22/7/2011, The Independent
- Hall A, “Leaders give lukewarm response to Sarkozy and Merkel's bid to save euro”, 31/8/2011, The Independent
- Hamilton A, “The real euro crisis is yet to explode”, 18/8/2011, The Independent
- Jones A, “Auditors under fire over Greek debt”, 22/8/2011, Financial Times
- Peel Q, “Gaullist' eurozone remedy fails to impress”, 18/8/2011, Financial Times
- Prosser D, “A eurozone solution that deals with the future but not the present”, 18/8/2011, The Independent
- Prosser D, “Eurozone crisis makes early return as Italy and Spain suffer”, 15/8/2011, The Independent

- Prosser D, "Markets snub promises from Merkel and Sarkozy", 18/8/2011, The Independent

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

- Adler-Nissen R., **"Opting Out of an Ever Closer Union: The Integration Doxa and the Management of Sovereignty"**, West European Politics, Volume 34, Issue 5, 2011. Abstract: How is sovereignty managed in the EU? This article investigates the relationship between sovereignty and European integration through the prism of national opt-outs from EU treaties, addressing an apparent contradiction in contemporary European governance: the contrasting processes of integration and differentiation. On the one hand, European integration is increasing as states transfer sovereign competencies to the EU. On the other hand, we see a multitude of differentiation processes through which member states choose to disengage from the EU polity by negotiating exemptions or derogations. Drawing on Pierre Bourdieu's political sociology, the article argues that to understand how sovereignty is interpreted and exercised in the EU, it is necessary to focus not only on the constitutive and regulative dimensions of sovereignty, but equally on the practice dimension. This entails an exploration of how sovereignty claims are managed in a particular social setting. Rather than seeing opt-outs as classic instruments of international law, accentuating the member states' unchanged sovereignty, the article argues that the management of the British and Danish opt-outs quite paradoxically expresses the strength of the doxa of European integration, i.e. the notion of 'an ever closer union'.
- Barron A., **"Weakness as Precondition of Smooth Integration? Representation Strategies of Functional Interest Groups from New Member States at the EU Level"**, Journal of European Integration, Volume 33, Issue 4, 2011. Abstract: Based on an empirical study of business associations, trade unions and value-based NGOs from new EU member states this contribution argues that interest groups from the new Central and East European member states could smoothly be integrated into the EU system of interest representation with the help of European umbrella organisations. European umbrella organisations offer immediate access to the EU level, provide a role model of engagement at the EU level and also increase information flows from the EU level to national interest groups and with that into national debates and national policy-making processes. Accordingly, theories of horizontal integration should not only look at the limited impact of interest groups on the implementation of the EU *acquis communautaire*, but also at the effects the smooth integration of new interest groups at the EU level has on the Europeanization of new and prospective member states.
- Bergström M., Svedberg Helgesson K., Mörtz U., **"A New Role for For-Profit Actors? The Case of Anti-Money Laundering and Risk Management"**, Journal of Common Market Studies Volume 49, Issue 5, September 2011
- Chalmers A. W., **"Interests, Influence and Information: Comparing the Influence of Interest Groups in the European Union"**, Journal of European Integration, Volume 33, Issue 4, 2011. Abstract: The purpose of this analysis is to present and test an information processing theory of interest group influence in the EU. While it has long been

acknowledged that information is the currency of lobbying in the EU, a systematic examination of how interest groups gather, generate, synthesise, and transmit information to decision-makers is still missing. I posit that interest group influence is a function of a group's ability to efficiently process information. Conceptualising influence in this way not only brings the study of influence in-line with key insights from the larger interest group literature, but it also helps avoid some serious methodological issues related to measuring influence. Using data from a large-scale online survey and elite interviews I compare how information processing varies across six different types of interest groups. The results suggest that most types of interest groups in the EU have similar information processing capabilities and thus, that influence in the EU appears to be, on balance, fair and impartial.

- Cram L., **"The importance of the temporal dimension: new modes of governance as a tool of government"**, Journal of European Public Policy, Volume 18, Issue 5, 2011. Abstract: This article offers an alternative perspective to those which view 'new modes of governance' as evidence of a democratic-participatory turn in the European Union. The temporal dimension in public policy analysis is emphasized. New modes of governance, such as the Open Method of Co-ordination and civil dialogue, are unlikely to reduce the democratic deficit in the short term. Indeed by enhancing the role of unelected institutions and allowing national executives to bypass sceptical electorates, such processes may undermine democracy in the Union. Over the long term, however, new modes of governance and their accompanying narrative may have an important role to play in the European integration process, even contributing to the 'invention' of a people for the European Union.
- De Wilde P., **"Ex ante vs. ex post: the trade-off between partisan conflict and visibility in debating EU policy-formulation in national parliaments"**, Journal of European Public Policy, Volume 18, Issue 5, 2011.
- Dijkstra H. & Vanhoonackera S., **"The Changing Politics of Information in European Foreign Policy"**, Journal of European Integration, Volume 33, Issue 5, 2011.
- Dür A., **"Fortress Europe or open door Europe? The external impact of the EU's single market in financial services"**, Journal of European Public Policy, Volume 18, Issue 5, 2011. Abstract: I argue that the intra-European integration of services trade, even if it threatens to impose costs on third countries in the short run, on average makes the European Union (EU) more open to foreign service providers. The reasoning is that third countries are likely to respond to discrimination in ways that ensure continued openness of the EU. This may be achieved by (a combination of) concessions that entice a change in the EU's policies, unilateral policy changes, or threats that force EU policy adjustments. Regional integration in the service sector thus does not result in Fortress Europe but in Open Door Europe. I show the plausibility of this argument by analysing the external consequences of three steps towards completing the Single Market in the area of financial services.
- Ellinas A. A. & Suleiman E. N., **"Supranationalism in a Transnational Bureaucracy: The Case of the European Commission"**, Journal of Common Market Studies Volume 49, Issue 5, September 2011. Abstract: While a significant body of scholarly work suggests that we can best understand the policy output of international bureaucracies by focusing on the preferences of their political masters, this article joins those looking 'inside' such bureaucracies to comprehend their behaviour. Using an original data set

from nearly 200 interviewees, the article examines the policy preferences of top bureaucrats of the European Commission. It shows that top Commission managers favour deeper European integration regardless of their national background or their organizational experience. The tilt of the Commission bureaucracy toward supranationalism is indicated by a broader consensus within the organization on some of the most controversial initiatives in the EU, such as the constitutional treaty, Turkish accession and the directive for the liberalization of the services sector. This notable consensus suggests that despite occasional policy setbacks and perceived intergovernmental 'trends', the Commission will continue serving its integrative mission.

- Fairbrass J., **"Exploring Corporate Social Responsibility Policy in the European Union: A Discursive Institutional Analysis"**, Journal of Common Market Studies Volume 49, Issue 5, September 2011. Abstract: Using a discursive institutionalist framework, this article analyses and assesses the recent development of EU CSR (corporate social responsibility) policy, focusing particularly on its evolution during the past decade. In so doing, the article scrutinizes the interactive processes associated with the policy construction at the EU level and explores the main sets of ideas that competed for acceptance. The analysis exposes the degree to which the 'voluntary' approach prevails over the 'regulated' mode of policy implementation. The data captured trigger a re-examination of some persistent, broader questions about the merits and deficiencies in EU policy-making.
- Farole T., Rodríguez-Pose A., Storper M., **"Cohesion Policy in the European Union: Growth, Geography, Institutions"**, Journal of Common Market Studies Volume 49, Issue 5, September 2011. Abstract: Since the reform of the Structural Funds in 1989, the EU has made the principle of cohesion one of its key policies. Much of the language of European cohesion policy eschews the idea of trade-offs between efficiency and equity, suggesting it is possible to maximize overall growth while also achieving continuous convergence in outcomes and productivity across Europe's regions. Yet, given the rise in inter-regional disparities, it is unclear that cohesion policy has altered the pathway of development from what would have occurred in the absence of intervention. This article draws on geographical economics, institutionalist social science and endogenous growth theory, with the aim of providing a fresh look at cohesion policy. By highlighting a complex set of potential trade-offs and interrelations – overall growth and efficiency; inter-territorial equity; territorial democracy and governance capacities; and social equity within places – it revisits the rationale of cohesion policy, with particular attention to the geographical dynamics of economic development.
- Fontana M.-C., **"Europeanization and domestic policy concertation: how actors use Europe to modify domestic patterns of policy-making"**, Journal of European Public Policy, Volume 18, Issue 5, 2011. Abstract: The Europeanization literature assumes that European integration affects domestic policies, politics and polities; yet, the impact on domestic corporatist patterns, which characterize policy-making in small European states, has received little attention so far. While contradictory theoretical expectations exist, this paper argues that European market-making policies tend to weaken domestic corporatist policy-making by offering new opportunities to domestic actors, in particular the executive. This allows them to bypass policy concertation. However, the impact depends on the usage domestic actors make of the European policies and is mediated by domestic factors. A comparison across policy sectors in two countries – Belgium and Switzerland –

largely confirms these arguments. This means that domestic institutions such as corporatist policy-making are not only mediating factors in the process of Europeanization, but themselves subject to change. This effect even goes beyond the borders of the European Union, affecting policy-making in Switzerland as well.

- Greenwood J., **"Actors of the Common Interest? The Brussels Offices of the Regions"**, Journal of European Integration, Volume 33, Issue 4, 2011.
- Heidebreder E. G., **"Structuring the European administrative space: policy instruments of multi-level administration"**, Journal of European Public Policy, Volume 18, Issue 5, 2011.
- Hennessy Al., **"The Role of Agenda Setting in Pension Market Integration"**, Journal of European Integration, Volume 33, Issue 5, 2011. Abstract: Through a study of pension market integration, this article analyzes variation in the European Commission's ability to use its agenda setting tools effectively. Contrasting failed and successful negotiations over European pension directives, the main argument is that efficient agenda setting in this policy area requires the Commission to build strategic coalitions, frame issues in a way that resonates with key actors, set aside internal rivalries, trim a crowded agenda, and enhance the quality of information flows regarding workplace pension reform options and limits in other countries.
- Howard Grøn C. & Wivel A., **"Maximizing Influence in the European Union after the Lisbon Treaty: From Small State Policy to Smart State Strategy"**, Journal of European Integration, Volume 33, Issue 5, 2011.
- Igor Guardiancich, [The Survival and Return of Institutions: Examples from Pension Reforms in Central, Eastern and South-eastern Europe]
- Jarman H., **"Collaboration and Consultation: Functional Representation in EU Stakeholder Dialogues"**, Journal of European Integration, Volume 33, Issue 4, 2011.
- Kelemen R. D. & Tarrant A. D., **"The Political Foundations of the Eurocracy"**, West European Politics, Volume 34, Issue 5, 2011
- Klindt M. P., **"From Rhetorical Action to Policy Learning: Understanding the European Commission's Elaboration of the Flexicurity Concept"**, Journal of Common Market Studies Volume 49, Issue 5, September 2011.
- Knodt M., **"Lobbying via Consultation — Territorial and Functional Interests in the Commission's Consultation Regime"**, Journal of European Integration, Volume 33, Issue 5, 2011.
- Knodt M., Greenwood J. & Quittkat Ch., **"Territorial and Functional Interest Representation in EU Governance"**, Journal of European Integration, Volume 33, Issue 4, 2011.
- Kopecký P. & Spirova M., **"Jobs for the Boys'? Patterns of Party Patronage in Post-Communist Europe"**, West European Politics, Volume 34, Issue 5, 2011
- Kotzian P., Knodt M., Urdze S., **"Instruments of the EU's External Democracy Promotion"**, Journal of Common Market Studies Volume 49, Issue 5, September 2011.
- McCauley D., **"Bottom-Up Europeanization Exposed: Social Movement Theory and Non-state Actors in France"**, Journal of Common Market Studies Volume 49, Issue 5, September 2011. Abstract: The current underdevelopment of bottom-up conceptual designs provides an opportunity to expose Europeanization research to mainstream political and social science tools (Exadaktylos and Radaelli, 2009). A research design based upon SMT (Social Movement Theory) is located within three variants of bottom-up

Europeanization approaches currently found in the literature. It is used to analyse the empirical validity of the Europeanization of non-state actors in France. A qualitative assessment of the anti-GMO (genetically modified organism) movement reveals several important conclusions for future research in this area. In particular, potential explanatory variables are assessed from opportunity structures to resource capacities, framing processes, ideological views and the role of leadership.

- McMnamin I., **"Liberal Market Economies, Business, and Political Finance: Britain under New Labour"**, West European Politics, Volume 34, Issue 5, 2011
- Mendez C. & Bachtler J., **"Administrative reform and unintended consequences: an assessment of the EU Cohesion policy 'audit explosion' "**, Journal of European Public Policy, Volume 18, Issue 5, 2011.
- Odmalm P., **"Political Parties and 'the Immigration Issue': Issue Ownership in Swedish Parliamentary Elections 1991–2010"**, West European Politics, Volume 34, Issue 5, 2011
- Padgett S., **"Energy Co-operation in the Wider Europe: Institutionalizing Interdependence"**, Journal of Common Market Studies Volume 49, Issue 5, September 2011. Abstract: The EU's response to concerns about energy security is to diversify sources of supply and delivery routes. To this end it seeks to engage potential energy partners across the wider Europe in an institutionalized regime based on the norms of the internal market. This article uses regime theory to evaluate the viability of the strategy. From this perspective, the willingness of the EU's partners to make commitments to institutionalized co-operation will depend on two sets of variables: their interests in resolving the co-operation problems that arise across the energy supply chain; and the 'pull' of the EU in relation to countervailing hegemonic powers in the region. The research tests this argument by examining the co-operation interests of energy consumers, transit countries and producers, and the architecture of emerging institutions in the respective regional contexts. It finds that while energy consumers and transit countries in the EU's immediate neighbourhood are prepared to commit to binding multilateral institutions, co-operation with energy producers is constrained by asymmetries of interest and regional geopolitics, and is likely to take the form of more flexible bilateral agreements.
- Piattoni S., **"The Problematic Coexistence of Functional and Territorial Representation in the EU"**, Journal of European Integration, Volume 33, Issue 5, 2011. Abstract: The paper explores the difficult coexistence between territorial and functional representation in the European Union. It starts by presenting a rather general framework for the analysis of territorial and functional claims that distinguished between 'lumpy' claims — indivisible claims that can be made only by representatives of collective actors on the basis of shared identities and that cannot, therefore, be parceled out or compromised upon — and 'divisible' claims — claims forthcoming from individual actors that can be aggregated and presented as 'categorical', but whose aggregation does not give rise to any collective identity. After discussing (and discarding) the more radical views that consider territorial representation as wholly outdated and ineffective, it sketches two more nuanced solutions to the problematic coexistence of territorial and functional representation — democratic experimentalism and multi-level governance — that purport to describe the ways in which binding decisions are made in the EU. It concludes that the representational mixes embodied in these solutions are indeed viable,

but that they both require the willingness on the part of territorial and functional representatives to shed their 'lumpy' claims and to be ready to compromise over 'divisible' claims.

- Pleines H., **"The Impact of National Business Cultures on Large Firm Lobbying in the European Union: Evidence from a Large-Scale Survey of Government Affairs Managers"**, Journal of European Integration, Volume 33, Issue 4, 2011.
- Ponce A. F. & Scarrow S. E., **"Who Gives? Partisan Donations in Europe"**, West European Politics, Volume 34, Issue 5, 2011
- Quittkat Ch. & Kotzian P., **"Strategies of Territorial and Functional Interests: Towards a Model of European Interest Intermediation?"**, Journal of European Integration, Volume 33, Issue 4, 2011.
- Ruzza C., **"Social Movements and the European Interest Intermediation of Public Interest Groups"**, Abstract: It is argued that, in the EU environment, social movements are important actors and acquire distinctive traits in terms of coalitional activities, inter-institutional relations, modes of financing, and representational activities. They put forward an often utopian vision of desirable policy changes that other non-state organizations and institutional activists can utilise as a negotiating standards, whilst recognising, however, that they may be unachievable. This role is appreciated by institutional activists — bureaucratic and political actors sympathetic to movements — who typically attempt to channel funds, legitimacy and visibility to social movement organizations, both for reasons of ideological congruence and to engage in processes of bureau-shaping and budget maximising from which they benefit. The relative absence of strong policy steering on the EU level enables them to do so to a larger extent than in national polities. This is however more likely to occur when there is a specific legal base that legitimises movements' support.
- Sieberer U., Müller W. C. & Heller M. I., **"Reforming the Rules of the Parliamentary Game: Measuring and Explaining Changes in Parliamentary Rules in Austria, Germany, and Switzerland, 1945–2010"**, West European Politics, Volume 34, Issue 5, 2011
- Simpson S., **"'New' Governance in European Union Policy Making: Policy Innovation or Political Compromise in European Telecommunications?"**, West European Politics, Volume 34, Issue 5, 2011
- Spies D. & Franzmann S. T., **"A Two-Dimensional Approach to the Political Opportunity Structure of Extreme Right Parties in Western Europe"**, West European Politics, Volume 34, Issue 5, 2011
- Studlar D. T., Christensen K. & Sitasari A., **"Tobacco control in the EU-15: the role of member states and the European Union"**, Journal of European Public Policy, Volume 18, Issue 5, 2011.
- Wilde P. De, **"No Polity for Old Politics? A Framework for Analyzing the Politicization of European Integration"**, Journal of European Integration, Volume 33, Issue 5, 2011.
- Wilson I., **"What Should We Expect of 'Erasmus Generations'?"**, Journal of Common Market Studies Volume 49, Issue 5, September 2011.
- Zhelyazkova A. & Torenvlied R., **"The successful transposition of European provisions by member states: application to the Framework Equality Directive"**, Journal of European Public Policy, Volume 18, Issue 5, 2011.

ΤΕΚΜΗΡΙΩΣΗ

- Alcidi C., Giovannini A. and Gros D. (July 2011) "History repeating itself: From the Argentine default to the Greek tragedy?" *CEPS Commentary* Brussels <http://www.ceps.be>.
- Bastian J. (July 2011) "Is 'Greece Inc.' ready for privatization? Lessons learned from the German Treuhandanstalt" *Poleconomix* <http://www.poleconomix.gr>.
- De Grauwe P. (August 2011) "Only a more active ECB can solve the euro crisis" *CEPS Policy Brief No.250* Brussels <http://www.ceps.be>.
- Dhéret C. et. al. (July 2011) "Well-being 2030 A new vision for 'Social Europe'" Issue Paper No.65 Brussels: EPC <http://epc.eu>.
- Dübel H.-J. (August 2011) "Partial sovereign bond insurance by the eurozone: A more efficient alternative to blue (Euro-)bonds" *CEPS Policy Brief No. 252* Brussels <http://www.ceps.be>.
- Emerson M. (August 2011) "Britain, Ireland and Schengen: Time for a smarter bargain on visas" *CEPS Policy Brief No.249* Brussels <http://www.ceps.be>.
- Emerson M. (July 2011) "Britain, Ireland and Schengen: Time for a smarter bargain on visas" CER essays London <http://www.cer.org.uk>.
- Gros D. (August 2011) "From pain to gain on the EU frontier" *CEPS Commentary* Brussels <http://www.ceps.be>.
- Gros D. (July 2011) "A tale of two defaults" *CEPS Commentary* Brussels <http://www.ceps.be>.
- Gros D. and Giovannini A. (July 2011) "The EFSF as a European Monetary Fund: Does it have enough resources?" *CEPS Commentary* Brussels <http://www.ceps.be>.
- Gros D. and Mayer Th. (August 2011) "August 2011: What to do when the euro crisis reaches the core" *CEPS Commentary* Brussels <http://www.ceps.be>.
- Kaczyński P.M. and Byrne A. (July 2011) "The General Affairs Council: The Key to Political Influence of Rotating Presidencies" *CEPS Policy Brief No. 246* Brussels <http://www.ceps.be>.
- Kenna M. (July 2011) "Social media: following EU public diplomacy and friending MENA" *Policy Brief* Brussels: EPC <http://epc.eu>.
- Kopf Ch. (July 2011) "An evaluation of the French proposal for a restructuring of Greek debt" *CEPS Policy Brief No. 247* Brussels <http://www.ceps.be>.
- Lada A. (July 2011) Towards a stronger role for civil society in the Eastern Partnership *EPC Policy Brief* Brussels <http://epc.eu>.
- Lannoo K. (August 2011) "Opinion polls support a more European approach to the crisis" *CEPS Commentary* Brussels <http://www.ceps.be>.
- Lannoo K. (July 2011) "The second EU bank stress test: Further work in progress" *CEPS Commentary* Brussels <http://www.ceps.be>.
- M. Abad J.M., Löffler A. and Zemanek H. (July 2011) "TARGET2 Unlimited: Monetary Policy Implications of Asymmetric Liquidity Management within the Euro Area" *CEPS Policy Brief No. 248* Brussels <http://www.ceps.be>.
- Paul A. and Seyrek D.M. (July 2011) "Turkish foreign policy and the Arab Spring" *Commentary* Brussels: EPC <http://epc.eu>.
- Schout A. (July 2011) "Euroscepticism finds fertile ground in the Dutch Parliament" *EPIN Commentary No. 7* <http://www.epin.org>.

- Think Global – Act European *The Contribution of 16 European Think Tanks to the Polish, Danish, and Cypriot Trio Presidency of the European Union* France: Notre Europe.
- Tilford S. and Whyte Ph. (eds) (July 2011) *Innovation: How Europe can take off* London: CER <http://www.cer.org.uk>.
- Tocci N. (August 2011) "State (un)Sustainability in the Southern Mediterranean and Scenarios to 2030: The EU's Response" *MEDPRO Policy Paper No. 1* <http://www.medpro-foresight.eu>.
- Valasek T. (July 2011) "What Libya says about the future of the transatlantic alliance" *CER essays* London <http://www.cer.org.uk>.
- Valiante D. (August 2011) "The Eurozone Debt Crisis: From its origins to a way forward" *CEPS Policy Brief No. 251* Brussels <http://www.ceps.be>.
- Venetis E. (July 2011) "The Rising power of Iran in the Middle East: Forming an axis with Iraq, Syria and Lebanon" *Working Paper No 21/2011* Athens <http://www.eliamep.gr>.
- Venetis E. (July 2011) "Turkish-Iranian relations and the crisis in Syria" *ELIAMEP Briefing Notes 4* Athens <http://www.eliamep.gr>.
- Zhe S. (July 2011) "China and Europe as strategic partners Perceptions and perspectives" *Lecture* Brussels: EPC <http://epc.eu>.
- Κουτσιαράς Ν. (Ιούλιος 2011) «Η θερινή σύνοδος των ασθμαινόντων...» *Θέσεις ΕΛΙΑΜΕΠ 3* Αθήνα <http://www.eliamep.gr>.
- Μανασάκης Κ. (Αύγουστος 2011) «Η πολιτική διάσταση της εταιρικής κοινωνικής ευθύνης» *Poleconomix* <http://www.poleconomix.gr>.
- Σπηλιοπούλου Α. (Ιούλιος 2011) «Η πολιτική οικονομία της Ελληνικής και Ιρλανδικής κρίσης και η απάντηση της Ευρωζώνης» *Poleconomix* <http://www.poleconomix.gr>.
- Χρυσομαλλίδης Χ. (Αύγουστος 2011) «Στρατηγική «Ευρώπη 2020»: νέος τίτλος, παλιό περιεχόμενο» *Poleconomix* <http://www.poleconomix.gr>.
- Avery, G. and Stratulat, C., "Croatia: pathfinder for EU enlargement", *Commentary*, 30/06/2011, <http://epc.eu>.
- CER Bulletin Issue 78, June/July 2011, <http://www.cer.org.uk>.
- Katsikas, D., "An Assessment of the European Financial Reform Process: Accomplishments, Failures and Future Challenges", *ELIAMEP Thesis 2/2011*, July 2011, <http://www.eliamep.gr>.
- Μιχαλάκη Σοφία, «Οικονομική κρίση ή κρίση ηγεσίας;», *POLECONOMIX*, 16/7/2011, www.poleconomix.gr

ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

- 27/9/2011: Το Ινστιτούτο Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων και ο εκδοτικός οίκος Ι. ΣΙΔΕΡΗΣ σας προσκαλούν στη συζήτηση με θέμα «**Ο Εκδημοκρατισμός της Παγκόσμιας Διακυβέρνησης Μια Εισαγωγή στην Κοσμοπολιτική Δημοκρατία**». Ομιλητές: Χ. Ροζάκης (Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών και Α΄ Αντιπρόεδρος στο Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου), Ν. Κοτζιάς (Καθηγητής Ευρωπαϊκών και Διεθνών Σχέσεων Πανεπιστημίου Πειραιά), Α. Παπαγιαννίδης (Δικηγόρος-Δημοσιογράφος.). Συντονιστής: Χ. Τσαρδανίδης (Διευθυντής Ινστιτούτου Διεθνών Οικονομικών Σχέσεων).
- 23-24/9/2011: Το κοινό ΠΜΣ «Εκπαίδευση και Ανθρώπινα Δικαιώματα» του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Πανεπιστημίου του Λονδίνου σας καλεί σε διημερίδα με θέμα «**Εκπαίδευση και Δικαιώματα σε συνθήκες Κοινωνικής κρίσης**».
- 12/9/2011: Οι Εκδόσεις Παπαζήση και το Βιβλιοπωλείο ΙΑΝΟΣ διοργάνωσαν εκδήλωση – παρουσίαση του βιβλίου της Δρ. Ελένης - Ανδριανής Σαμπατάκου με τίτλο «**Ερμηνεύοντας την εξέλιξη της Κοινής Μεταναστευτικής Πολιτικής της Ευρωπαϊκής Ένωσης**». Ομιλητές: Ηρώ Νικολακοπούλου- Στεφάνου (Καθηγήτρια Παντείου πανεπιστημίου), Προκόπης Παυλόπουλος (Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών), Ηλέκτρα Πετράκου (Επικουρη καθηγήτρια Πανεπιστημίου Αιγαίου), Ανδρέας Τάκης (Γ.Γ. Πληθυσμού και Κοινωνικής Συνοχής, Υπουργείο Εσωτερικών). Συντονιστής: Αντώνης Κόντης (Αν. Καθηγητής πανεπιστημίου Αθηνών, Διευθυντής Εργαστηρίου για τη Μελέτη της μετανάστευσης και της Διασποράς).
- 7-10/7/2011: το ΕΛΙΑΜΕΠ διοργάνωσε 8ο Ευρωπαϊκό Σεμινάριο με χρηματοδότηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής με θέμα “**Adjusting to the Crisis: Policy Choices and Politics in Europe**”, με τη συμμετοχή 40 κορυφαίων πανεπιστημιακών και διαμορφωτών πολιτικής, Πόρος
- 7/7/2011: Το Ελληνικό Ίδρυμα Ευρωπαϊκής και Εξωτερικής Πολιτικής (ΕΛΙΑΜΕΠ), σε συνεργασία με το Γερμανικό Ίδρυμα Bertelsmann διοργάνωσαν δημόσια συζήτηση με θέμα: «**Η μεταρρύθμιση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Διακυβέρνησης**», Αθήνα, www.eliamer.gr
- 4/7/2011: Το Ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών με συνδιοργανωτές το Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Ίδρυμα Διεθνών Νομικών Μελετών και τη Παρέμβαση Εταιρεία Πολιτικού Λόγου και Προβληματισμού Θεσσαλονίκης, διοργάνωσαν ημερίδα με θέμα: «**Η Ελληνική κρίση- Προτάσεις Διευθέτησης**», Αθήνα, www.uoa.pspa.gr

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΕΕΕΠ

1. ΕΚΔΟΣΕΙΣ

- **Ανδρέου, Γιώργος**, Συνοχή και διαρθρωτική πολιτική στην Ευρωπαϊκή Ένωση, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- **Διαμαντίκος, Κων/νος - Τριαντόπουλος, Χρήστος**, Το Διαδίκτυο στην υπηρεσία της έρευνας, Εκδόσεις Εργαστηρίου Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Πανεπιστήμιο Αθηνών, 2006.
- **Διαμαντίκος, Κωσταντίνος**, Θεωρία και πρακτική της αξιολόγησης Προγραμμάτων, δράσεων και πολιτικών, Παπαζήσης, Αθήνα 2007.
- **Δούση, Εμμανουέλα**, Η κοινοτική περιβάλλοντος και η επίδρασή της στην περίπτωση της Ελλάδας, Παπαζήσης, Αθήνα 2002
- **Καζάκος, Πάνος**, Αναθεώρηση του συντάγματος και Οικονομία. Δοκίμιο οικονομικής ανάλυσης των συνταγματικών θεσμών, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα 2007.
- **Καζάκος, Πάνος**, Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας, Εργαστήριο Ευρωπαϊκής Ενοποίησης και Πολιτικής, Μεταμεσονύκτιες Εκδόσεις, Αθήνα 2005.
- **Κοτσιαρός, Αθανάσιος**, "www.ΠολιτικόΙσλάμ.online.tr" Η ηλεκτρονική παρουσία του Τούρκικου πολιτικού Ισλάμ στο διαδίκτυο, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- **Κουτσιαράς, Νίκος**, Η Λήψη Αποφάσεων σε μια Οικονομική Ένωση. Υποδείξεις με αφετηρία τη σύγχρονη οικονομική θεωρία της πολιτικής, Παπαζήσης, Αθήνα 2003.
- **Κουτσιαράς, Νίκος**, Ποιος ελπίζει ή φοβάται τις Βρυξέλλες; Η ρυθμιστική παρέμβαση της Ε.Ε. στις αγορές εργασίας, Παπαζήσης, Αθήνα 2004.
- **Μιχαλάκη Σ. & Φιλίνης Κ.**, «Τι συμβαίνει στο βασίλειο της Δανιμαρκίας. Ευελιξία με ασφάλεια και οι επιδόσεις της αγοράς εργασίας», Παπαζήσης, Αθήνα, 2009.
- **Μπότσιου, Κων/να**, Μεταξύ ΝΑΤΟ και ΕΟΚ. Η Ευρώπη σε αναζήτηση μιας αμυντικής και πολιτικής ένωσης, 1949-1957, Παπαζήσης, Αθήνα 2002.
- **Koutsiaras, Nikos**, Understanding Economic and Monetary Union, Institute of European Integration and Policy, Metamesonykties Ekdoseis, Athens 2005.
- **Τριαντόπουλος, Χρήστος**, Εποπτεία τραπεζικού συστήματος: Η ευρωπαϊκή εμπειρία και το νέο κανονιστικό πλαίσιο, Παπαζήσης, Αθήνα 2008.

2. ΚΕΙΜΕΝΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Α. Μέλη ΔΕΠ και Συνεργάτες από άλλα Πανεπιστημιακά Ιδρύματα

- **Διαμαντόπουλος, Χρήστος**, "Διοικητικές αντιλήψεις και Διοικητικά συστήματα: Αγγλοαμερικάνικη και ευρωπαϊκή παράδοση". WP. A01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0106
- **Καζάκος, Πάνος**, "Ανταγωνιστικότητα, Ανάπτυξη και Απασχόληση. Εθνικές δυνατότητες και προτεραιότητες.", WP. A03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0304
- **Καζάκος, Πάνος**, "Στη Μέση του Δρόμου; Η Ελλάδα και η Πρόκληση της Ανταγωνιστικότητας", 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/Met.Ekd.pdf
- **Κουτσιαράς, Νίκος**, "Η στρατηγική της Λισαβόνας και η έκθεση Kok: Μεταξύ οικονομικής σκοπιμότητας και πολιτικής ορθότητας", WP. A02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0205
- **Λάβδας, Κώστας - Χρυσόχοου, Δημήτρης**, Νέες κατευθύνσεις στη μελέτη της ευρωπαϊκής πολιτείας, WP. A02/06 (2006) στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0206
- **Μαραβέγιας Ν.**, «Σε αναζήτηση ευρωπαϊκής στρατηγικής για την ύπαιθρο», WP. A01/08 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0108.pdf
- **Τζιφάκης, Νικόλαος - Φακιολάς, Ευστάθιος Τ.** "Οι επιχειρήσεις ειρήνης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στα Δυτικά Βαλκάνια", WP. A02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0202
- **Ananiadis, Blanca**, "From Lisbon to Lisbon: Narratives of Social Europe". UACES 37th Annual Conference and 12th Research Conference, WP. A02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0207
- **Attina, Fulvio**, Building the Union: an evolutionist interpretation, IEIP-EKEM (Conf.) 09 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)09.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)09.pdf)
- **Bellamy, Richard**, New modes of democracy: Can there be EU Democracy without parties or political representation? IEIP-EKEM (Conf.) 08 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)08](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)08)
- **Castiglione, Dario**, Notes on "The role of political identity in European integration", IEIP-EKEM (Conf.) 07 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)08.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)08.pdf)
- **Diamantopoulos, Christos**, "Thoughts on logical positivism, simon's decision theory and the aristotelian teleology", WP. A01/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0107
- **Kaczynski, Piotr Maciej**, "Polish Dilemmas on the New European Union Treaty", Institute of Public Affairs(Warsaw)στο eeep.pspa.uoa.gr/IPA.pdf.
- **Kassimatis, George**, Common cultural roots - The cornerstone of the European Union IEIP-EKEM (Conf.) 05, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)05.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)05.pdf)
- **Kazakos, Panos**, After the Constitutional Debacle:What way ahead for the Union?, IEIP-EKEM (Conf.) 10, στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM\(Conf.\)10.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM(Conf.)10.pdf)
- **Kazakos, Panos**, Europeanisation, Public Goals and Group Interests: Convergence Policy in Greece, 1990-2003 στο eeep.pspa.uoa.gr/WEP.pdf
- **Kazakos, Panos**, Scenarios for the future of Europe, WP. A01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0105
- **Koutsiaras, Nikos - Andreou, George**, Small can be beautiful: The EU budget - and the financial perspectives for 2007-2013, WP. A01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-A0104

- **Manitakis, Antonis**, *The impasses in constitutionalising the EU and the perspective of moving from the shared sovereignty of states to "condominium" of peoples*, IEIP-EKEM (Conf.) 02 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 02](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 02)
- **Pagoulatos, George**, *Deepening vs Widening: Revisiting the dilemma*, IEIP-EKEM (Conf.) 06_στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 06.pdf](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 06.pdf)
- **Papadopoulou, Lina**, *Lost in "translation" or, how political visions IEIP-EKEM (Conf.) 04: regarding the future of Europe are "translated" into constitutional arrangements*
- **Taylor, Paul**, *The State of European Integration: a view on the present and future perspective*, IEIP-EKEM (Conf.) 01 στο [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 01](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 01).
- **Trechsel, Alexander**, *The Swiss model: a bonanza for EU studies*, IEIP-EKEM (Conf.) 03, [eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM \(Conf.\) 03](http://eeep.pspa.uoa.gr/IEIP-EKEM (Conf.) 03)
- **Β. Ερευνητές και Επιστημονικοί Συνεργάτες Ε.Ε.ΕΠ**
- **Λούκας, Γιάννης**, "Η παγκόσμια διατροφική κρίση και η θέση της Ευρωπαϊκής Ένωσης", WP. B01/08:
- **Διαμαντίκος, Κωνσταντίνος - Λαμπρίδης, Παναγιώτης**, "Η Αναζήτηση της Ειρήνης στο Αιγαίο: Μια Συνολική Αποτίμηση της Οικοδόμησης Εμπιστοσύνης και Ασφάλειας στις Ελληνοτουρκικές Σχέσεις", WP. B08/04_2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0804
- **Διαμαντίκος, Κωνσταντίνος**, *Θεωρία και μέθοδοι αξιολόγησης κοινωνικό - οικονομικών παρεμβάσεων*, WP. B05/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0506
- **Μανούζας, Ζήσης**, "Μείωση των ωρών εργασίας: Είναι αποτελεσματικό μέτρο για την αύξηση της απασχόλησης;", WP. B07/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0704
- **Ματσουκά, Κλεοπάτρα**, *Η ένταξη της Κύπρου στην Ευρωπαϊκή Ένωση: Προβλήματα, Προοπτικές, Προκλήσεις*, WP. B04/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0406
- **Μπουρίκος, Δημήτρης**, *Ζητήματα κοινωνικοασφαλιστικής μεταρρύθμισης στην Ελλάδα, Επισημάνσεις και προτεινόμενη βιβλιογραφία*, WP. B03/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0306
- **Παπούλιας, Ευάγγελος**, *Διεθνές και Ευρωπαϊκό πλαίσιο της εθνικής πολιτικής μουσείων. Περιπτωσιολογική μελέτη Αρκαδίας*, WP. B01/07, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0107
- **Σκάλκος, Δημήτρης**, "Από τον Ρεπουμπλικανικό Φιλελευθερισμό στη Δημοκρατία των Ελευθεριών: Μία προσέγγιση ανα-σηματοδότησης της "φιλελεύθερης σοσιαλδημοκρατίας", WP. B02/07, 2007 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0207
- **Σοφού, Στεργούλα**, "Η Αναπτυξιακή Βοήθεια ως μέσο της Κοινής Εξωτερικής Πολιτικής και Πολιτικής Ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Περίπτωση των Δυτικών Βαλκανίων", WP. B06/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0604
- **Τριαντίδης, Αρης**, "Οικονομικές προεκτάσεις της περιφερειακής ολοκλήρωσης στα Βαλκάνια", WP. B05/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0504
- **Andreou, George**, *Regional Policy in Greece Sectoral Case Study The Operational Programme "Competitiveness"*, WP. B01/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0104
- **Choros, Panagiotis**, *Political Conditionality in the European Neighbourhood Policy: The Case of the Southern Mediterranean* WP. B02/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0205
- **Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *The Greek Contribution to CFSP and Civilian Crisis Management*, WP. B02/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0204
- **Frangakis, Nikos - Papayannidis, A.D. - Demiri, Eleni - Vlioras, Evangelos**, *FORNET CFSP Annual Report 2004-Greece*, WP. B03/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0304
- **Kotsiaros, Athanasios**, *The change of the Greek foreign policy strategy towards Turkey: the Greek official political discourse*, WP. B01/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0106
- **Petrelli, Marina - Vallianatou, Anna**, *The medium-small and big member states: willing enough to draw common positions during the European Convention and IGC debate on CFSP and ESDP?*, WP. B02/06, 2006 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0206
- **Triantafillou, Martha**, *Forecasting conflicts with the use of event data: The Greek-Turkish case of Imia*, WP. B04/04, 2004 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0404
- **Trantidis, Aris**, *Interests, Ideas and Norms: The Strategy of 'Symbiosis' in the European Neighbourhood Policy*, WP. B03/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0305
- **Trinquelle Isabelle**, "La spécificité de la gestion des déchets dans les îles au regard du droit communautaire" στο eeep.pspa.uoa.gr/IsabelleTrinquelle-French.pdf
- **Vallianatou, Anna**, *The Iraq crisis: did the fourth EU-Greek Presidency follow a problem solving approach?*, WP. B01/05, 2005 στο eeep.pspa.uoa.gr/WP-B0105

Κείμενα εργασίας Μονάδα Τουρκίας

- **Kotsiaros, Athanasios**, "Turkish National Elections 2007: Choosing between democracy and authoritarianism", RUT-WP03/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP03.07.pdf>
- **Κοτσιαρός, Αθανάσιος** (επ.), «Η Ευρωπαϊκή Κοινή Γνώμη και η Τουρκία: Διαπραγμάτευση ενάντια στη θέληση των ευρωπαίων πολιτών;» RUT-WP02/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP02.07.pdf>
- **Τριαντόπουλος, Χρήστος**, «Τουρκική οικονομία: Το τρένο του 2006 θα εκτροχιαστεί το 2007;», (2007) RUT-WP01/07 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP01.07.pdf>
- **Τσαπακίδης, Χρήστος**, «Οι Ρωσοτουρκικές Σχέσεις στη Μεταψυχροπολεμική Εποχή: Επαναπροσδιορισμός και Νέες Τάσεις», RUT-WP04/07, 2007 στο <http://eeep.pspa.uoa.gr/RUT-WP04.07.pdf>